

**KTO KARATAY ÜNİVERSİTESİ
LİSANSÜSTÜ EĞİTİM ENSTİTÜSÜ
MİMARLIK ANABİLİM DALI
YÜKSEK LİSANS PROGRAMI**

KONUTLARDA MİNİMALİST YAKLAŞIM; KONYA ÖRNEĞİ

Emine CİVELEK

Yüksek Lisans Tezi

**KONYA
Haziran 2021**

KONUTLARDA MİNİMALİST YAKLAŞIM; KONYA ÖRNEĞİ

Emine CİVELEK

KTO Karatay Üniversitesi
Lisansüstü Eğitim Enstitüsü
Mimarlık Anabilim Dalı
Yüksek Lisans Programı

Yüksek Lisans Tezi

Tez Danışmanı: Prof. Dr. Kerim ÇINAR

Konya
Haziran 2021

KABUL VE ONAY

Emine CİVELEK tarafından hazırlanan “KONUTLARDA MİNİMALİST YAKLAŞIM; KONYA ÖRNEĞİ” başlıklı bu çalışma, 14 Haziran 2021 tarihinde yapılan savunma sınavı sonucunda başarılı bulunarak jürimiz tarafından Yüksek Lisans Tezi olarak kabul edilmiştir.

Jüri Başkanı: **Prof. Dr. Kerim ÇINAR**
KTO Karatay Üniversitesi

Tez Danışmanı: **Prof. Dr. Kerim ÇINAR**
KTO Karatay Üniversitesi

Jüri Üyesi: **Prof. Dr. Kerim ÇINAR**
KTO Karatay Üniversitesi

Jüri Üyesi: **Doç. Dr. Rabia KÖSE DOĞAN**
Selçuk Üniversitesi

Jüri Üyesi: **Dr. Öğr. Üyesi Mustafa KAŞ**
KTO Karatay Üniversitesi

Jüri tarafından kabul edilen bu çalışmanın Yüksek Lisans Tezi olması için gerekli şartları yerine getirdiğini onaylıyorum.

Prof. Dr. Hüseyin Bekir YILDIZ
Enstitü Müdürü

BİLDİRİM

Enstitü tarafından onaylanan Yüksek Lisans tezimin tamamını veya herhangi bir kısmını basılı veya dijital biçimde arşivleme ve aşağıda belirtilen koşullar dahilinde erişime açma iznini KTO Karatay Üniversitesine verdiğimi bildiririm. Bu izinle, Üniversiteye verilen kullanım hakları dışındaki tüm fikri mülkiyet haklarım bende kalacak ve gelecekteki çalışmalar (makale, kitap, lisans, patent vb.) için tezimin tamamının veya bir bölümünün kullanım hakları yalnızca bana ait olacaktır.

Tezimin bütünüyle kendi çalışmam olduğunu, başkalarının haklarını ihlal etmediğimi ve tezimin tek yetkili sahibi olduğumu beyan ve taahhüt ederim. Telif hakkı bulunan ve sahiplerinden yazılı izinle kullanılması zorunlu olan kaynakları, yazılı izin alarak kullandığımı ve istenildiğinde izinlerin suretlerini Üniversiteye teslim etmeyi taahhüt ederim.

Yükseköğretim Kurulu tarafından yayımlanan “Lisansüstü Tezlerin Elektronik Ortamda Toplanması, Düzenlenmesi ve Erişime Açılmasına İlişkin Yönerge” kapsamında, tezim, aşağıda belirtilen koşullar haricince, YÖK Ulusal Tez Merkezi ve KTO Karatay Üniversitesi Açık Erişim Sisteminde erişime açılır.

Enstitü / Fakülte Yönetim Kurulu kararı ile tezimin erişime açılması mezuniyet tarihimden itibaren 2 yıl ertelenmiştir.¹

Enstitü / Fakülte Yönetim Kurulunun gerekçeli kararı ile tezimin erişime açılması mezuniyet tarihimden itibaren ... ay ertelenmiştir.²

Tezimle ilgili gizlilik kararı verilmiştir.³⁴

14 Haziran 2021

Emine CİVELEK

¹ MADDE 6(1) Lisansüstü teze ilgili patent başvurusu yapılması veya patent alma sürecinin devam etmesi durumunda, tez danışmanının önerisi ve enstitü anabilim dalının uygun görüşü üzerine enstitü veya fakülte yönetim kurulu iki yıl süre ile tezin erişime açılmasının ertelenmesine karar verebilir.

² MADDE 6(2) Yeni teknik, materyal ve metotların kullanıldığı, henüz makaleye dönüşmemiş veya patent gibi yöntemlerle korunmamış ve internette paylaşılması durumunda 3. şahıslara veya kurumlara haksız kazanç imkanı oluşturabilecek bilgi ve bulguları içeren tezler hakkında tez danışmanının önerisi ve enstitü anabilim dalının uygun görüşü üzerine enstitü veya fakülte yönetim kurulunun gerekçeli kararı ile altı ayı aşmamak üzere tezin erişime açılması engellenebilir.

³ MADDE 7(1) Ulusal çıkarları veya güvenliği ilgilendiren, emniyet, istihbarat, savunma ve güvenlik, sağlık vb. konulara ilişkin lisansüstü tezlerle ilgili gizlilik kararı, tezin yapıldığı kurum tarafından verilir. Kurum ve kuruluşlarla yapılan işbirliği protokolü çerçevesinde hazırlanan lisansüstü tezlere ilişkin gizlilik kararı ise, ilgili kurum ve kuruluşun önerisi ile enstitü veya fakültenin uygun görüşü üzerine üniversite yönetim kurulu tarafından verilir. Gizlilik kararı verilen tezler Yükseköğretim Kuruluna bildirilir.

⁴ MADDE 7(2) Gizlilik kararı verilen tezler gizlilik süresince enstitü veya fakülte tarafından gizlilik kuralları çerçevesinde muhafaza edilir, gizlilik kararının kaldırılması halinde Tez Otomasyon Sistemine yüklenir.

ETİK BEYAN

KTO Karatay Üniversitesi Lisansüstü Eğitim Enstitüsü Tez Hazırlama ve Yazım Kurallarına uygun olarak Prof. Dr. Kerim ÇINAR danışmanlığında tarafımdan üretilen bu tez çalışmasında; sunduğum tüm veri, enformasyon, bilgi ve belgeleri bilimsel etik kuralları çerçevesinde elde ettiğimi, tüm değerlendirme, analiz, bulgu ve sonuçları bilimsel usullere uygun olarak sunduğumu, tez/proje çalışmasında yararlandığım kaynakların tümüne bilimsel normlara uygun biçimde atıfta bulunarak kaynak gösterdiğimi, tezimin/projemin kaynak gösterilen durumlar dışında özgün olduğunu bildirir, aksi bir durumda aleyhime doğabilecek tüm hak kayıplarını kabullendiğimi beyan ederim.

14 Haziran 2021

Emine CİVELEK

Aileme,

TEŞEKKÜR

Öncelikle yüksek lisans tez danışmanlığımı üstlenen sayın hocam Prof. Dr. Kerim ÇINAR'a teşekkürlerimi sunarım.

İkinci olarak sadece tez çalışma sürecinde değil bütün hayatım boyunca destek ve dualarını hiçbir zaman esirgemeyen, maddi ve manevi her zaman yanımda olan, her zaman benim için ellerinden gelenin en iyisini yapan aileme; gösterdikleri sevgi, sabır ve hoşgörü için minnettarlığımı bildiririm. Ayrıca tez çalışmamda yardımlarından ve katkılarından dolayı ablam Çiğdem CİVELEK YENER' e teşekkür ederim.

Haziran, 2021

Emine CİVELEK

ÖZET

Emine CİVELEK

KONUTLARDA MİNİMALİST YAKLAŞIM; KONYA ÖRNEĞİ

Yüksek Lisans Tezi

Konya, 2021

Minimalizm, 1910'larda ressam Kazimir Malevich'in sanatı sadeleştirme düşüncesiyle ortaya çıkmıştır. Minimalizm her ne kadar sanatta, müzikte, edebiyatta yer alsada aynı zamanda bir yaşam kültürü olmuştur. Bu ekolün yankıları iç mekân donatılarına da yansımış olup birçok tasarım, teknoloji kullanımı ile büyük değişiklikler göstermiştir. Türkiye mimarisinde yer edinmeye çalışan Minimalizm için yazılan bu tez, Minimalist yaklaşımın ulusallık kazanma aşaması ve yerel uyarlamaları dahil birçok alanda etkilerinin kapsamlı araştırılması neticesinde Konya'daki mimarlık tasarımlarına ışık tutacak niteliktedir. Tez çalışması kapsamında Konya'da 2013 yılından sonra ve 40 ila 65 m² alan aralığında, sosyokültürel yönüyle aynı özelliklere sahip bölgelerdeki belirlenen küçük konutlar incelenmiştir. Bu tez çalışmasında Minimalizm kavramının, konutların hem mimarisini hem iç mimarisini ele alıp özünü kavrayabilmek ve analiz etmek amaçlanmıştır. Hem internet kaynakları hem de yazılı kaynaklardan araştırmalar yapılarak literatür taraması yapılmıştır. Konu hakkındaki makaleler, kitaplar, yazılmış tezler, dergiler okunarak teze dair çıkarımlarda bulunulmuştur. İncelenen yapıtlar karşılaştırmalı analiz yöntemi kullanılarak benzer ve farklılıklarıyla araştırmaya dahil edilmiştir. Konutların yerinde fotoğraf çekimleri ve ölçümleri yapıp planları çizilerek tez çalışmasına açıklık getirilmiş ve tez içeriği desteklenmiştir. Sonuç olarak Türkiye'de değişen yaşam koşulları; geniş aile yapısından çekirdek aileye geçişte, aile içerisindeki fert sayılarının düşüşünde ve bireysel yaşam tarzının artışında konut tercihleri ve mimarisini değiştirmiş, 1+1 ve 2+1 daireler tercih edilmeye başlanmış ve giderek de popülerliği artırmıştır. Konya'da mahremiyet duygusu taşıyan aileler için bu konutların uygun olmadığı, tek kişilik veya kalabalık olmayan aile yapısına alternatif sunduğu tespit edilmiştir.

Anahtar Kelimeler

Minimalizm, minimalist mekân, minimal yaşam, tasarım

ABSTRACT

Emine CİVELEK

MINIMALIST APPROACH to HOUSINGS; KONYA CASE

Master's Thesis

Konya, 2021

Minimalism emerged around 1910s with the idea of simplifying the art by painter Kazimir Malevich. Although minimalism has taken place in the art, music and literature, it also has been a culture of life. This thesis written for minimalism trying to gain a seat in the architecture of Turkey, is such as to light the way to the architectural designs in Konya as a result of detailed research of its effects in many areas including the stages of gaining nationality and local adaptations of minimalist approach. Within the scope of the thesis study, the small houses determined in Konya after 2013 and in the area of 40 to 65 m², in regions with the same socio-cultural aspects were examined. In this thesis study, the purpose is to comprehend the essence of both the design and interior architecture of houses by discussing the minimalism concept. Literature survey has been done by researching both internet and written sources. Inferences have been made about the thesis by reading articles, books, dissertations written before, and journals about the the topic. The works have been analysed by the similarities and differences, and comparative analysis method has ben used. The pictures of the houses have been taken, they were measured in their places, and their plans were drawn. Thus, the thesis study has been clarified and the content of it has been supported with them. As a result, changing living conditions in Turkey; In the transition from the extended family structure to the nuclear family, the decrease in the number of members in the family and the increase in the individual lifestyle, housing preferences and architecture have changed, 1+1 and 2+1 apartments have started to be preferred and gradually increased their popularity. These houses are not suitable for the families who are sensitive to the feeling of privacy, and it has been determined that they are offering an alternative to the single or uncrowded family structure.

Keywords

Minimalism, minimalist place, minimal life, design

İÇİNDEKİLER

KABUL VE ONAY	i
BİLDİRİM	ii
ETİK BEYAN.....	iii
TEŞEKKÜR.....	v
ÖZET	vi
ABSTRACT	vii
İÇİNDEKİLER	viii
ŞEKİLLER DİZİNİ.....	x
1. GİRİŞ	1
2. MİMARLIKTAKİ MİNİMALİZM	3
2.1. Kavram Olarak Minimalizm	3
2.2. Minimalist Yaşam Kültürü.....	4
2.3. Mimarlık ve Tasarım Ortamındaki Minimalizm	6
2.3.1. Minimalist Mekanların Ergonomisi.....	7
2.3.2. Minimalist Mekanların Tasarım Özellikleri	7
2.3.3. Minimalist Mekanların Antropometrisi.....	8
2.3.4. Minimalist Mekanların Kullanımı	9
2.3.5. Minimalist Mekanların Fonksiyonelliği	10
2.3.6. Minimalist Mekanlarda Malzeme Kullanımı	10
2.3.7. Minimalist Mekanların Donatı Özellikleri	12
2.3.8. Minimalist Mekân Kullanıcılarının Sosyal Yapısı	13
3. MİNİMALİZM ve ÖNCESİNDE DÜNYA ve TÜRKİYE ÖRNEKLERİ	15
3.1. Mies Van der Rohe'nin Barselona Pavyonu	20
3.2. Tadao Ando'nun Azuma Evi.....	22
3.3. Philip Johnson'ın Cam Evi.....	25
3.4. Han Tümertekin'in B2 Evi	26
4. KONYA'DA SEÇİLEN MİNİMAL KONUTLARIN İNCELENMESİ.....	30
4.1. Doğan Yapı Stüdyo Daire	30
4.2. Kız Öğrenci Konukevi.....	35
4.3. Ufuk Sitesi.....	41
4.4. Divan Meram Konutları	47
4.5. Yapılan İncelemelerden Elde Edilen Bulgular	54

5. SONUÇ	60
KAYNAKLAR	62

ŞEKİLLER DİZİNİ

Şekil 1. Claudio Silvestrin. Esplanade Apartments, 2005.	11
Şekil 2. Walter Gropius-Adolf Meyer, Bauhaus binası, 1925–1926.	15
Şekil 3. Kazimir Malevich. Siyah kare, 1914-15.	18
Şekil 4. Robert Morris. İsimlessiz, 1965-71.	19
Şekil 5. Donald Judd. İsimlessiz, 1970.	19
Şekil 6. Mies van der Rohe. Barcelona Pavilion, 1929.	20
Şekil 7. Mies van der Rohe. Barcelona Pavilion, 1929.	21
Şekil 8. Mies van der Rohe. Barcelona Pavilion, 1929.	21
Şekil 9. Mies van der Rohe. Barcelona Pavilion, 1929.	22
Şekil 10. Mies van der Rohe. Barcelona Pavilion, 1929.	22
Şekil 11. Tadao Ando. Azuma House, 1975-76.	23
Şekil 12. Tadao Ando. Azuma House, 1975-76.	24
Şekil 13. Tadao Ando. Azuma House, 1975-76.	24
Şekil 14. Philip Johnson. Cam Ev, 1949.	25
Şekil 15. Philip Johnson. Cam Ev, 1949.	25
Şekil 16. Philip Johnson. Cam Ev, 1949.	26
Şekil 17. Han Tümertekin. B2 Evi, 1999-2001.	27
Şekil 18. Han Tümertekin. B2 Evi, 1999-2001.	28
Şekil 19. Han Tümertekin. B2 Evi, 1999-2001.	28
Şekil 20. Han Tümertekin. B2 Evi, 1999-2001.	29
Şekil 21. Han Tümertekin. B2 Evi, 1999-2001.	29
Şekil 22. Yıllara göre ortalama hane halkı büyüklüğü.	30
Şekil 23. Doğan Yapı Stüdyo Daire Konumu.	31
Şekil 24. Doğan Yapı Stüdyo Daire Ön Cephe Görünümü.	31
Şekil 25. Doğan Yapı Stüdyo Kat Planı.	32
Şekil 26. Doğan Yapı Stüdyo Daire Planı.	32
Şekil 27. Doğan Yapı Stüdyo Daire Yaşam Alanı.	33
Şekil 28. Doğan Yapı Stüdyo Daire Yatak Odası.	34
Şekil 29. Doğan Yapı Stüdyo Daire Yatak Odası.	34
Şekil 30. Doğan Yapı Stüdyo Daire Banyo.	35
Şekil 31. Kız Öğrenci Konukevi Konumu.	36
Şekil 32. Kız Öğrenci Konukevi Ön Cephe Görünümü.	36

Şekil 33. K1Z Öğrenci Konukevi Kat Planı.	37
Şekil 34. K1Z Öğrenci Konukevi Planı.	37
Şekil 35. K1Z Öğrenci Konukevi Antre.	38
Şekil 36. K1Z Öğrenci Konukevi Antre.	38
Şekil 37. K1Z Öğrenci Konukevi Salon.	39
Şekil 38. K1Z Öğrenci Konukevi Yaşam Alanı.	39
Şekil 39. K1Z Öğrenci Konukevi Mutfak.	40
Şekil 40. K1Z Öğrenci Konukevi Yatak Odası.	40
Şekil 41. K1Z Öğrenci Konukevi Banyo.	41
Şekil 42. Ufuk Sitesi Konumu.	42
Şekil 43. Ufuk Sitesi Cephe Görünümü.	42
Şekil 44. Ufuk Sitesi Kat Planı.	43
Şekil 45. Ufuk Sitesi Daire Planı.	43
Şekil 46. Ufuk Sitesi Yaşam Alanı.	44
Şekil 47. Ufuk Sitesi Mutfak.	44
Şekil 48. Ufuk Sitesi Vestiyer Dolabı.	45
Şekil 49. Ufuk Sitesi Yatak Odası.	46
Şekil 50. Ufuk Sitesi Banyo.	46
Şekil 51. Divan Meram Konutları Konumu.	47
Şekil 52. Divan Meram Konutları Ön Cephe Görünümü.	48
Şekil 53. Divan Meram Konutları Kat Planı.	48
Şekil 54. Divan Meram Konutları Planı.	49
Şekil 55. Divan Meram Konutları Yaşam Alanı.	49
Şekil 56. Divan Meram Konutları Salon.	50
Şekil 57. Divan Meram Konutları Mutfak.	50
Şekil 58. Divan Meram Konutları Vestiyer Dolabı.	51
Şekil 59. Divan Meram Konutları Yatak Odası.	52
Şekil 60. Divan Meram Konutları Yatak Odası.	52
Şekil 61. Divan Meram Konutları Çocuk Yatak Odası.	53
Şekil 62. Divan Meram Konutları Banyo.	54

1. GİRİŞ

Minimalizm, az olanla yetinip maksimum verimi elde etme çabasıdır. Bununla birlikte mekân bileşen ve öğelerinin fonksiyonelliği, minimalizmin tasarımdaki önemli noktalarındandır. Minimalist mekanların nitelikleri saf geometrik yaklaşımla ele alınır. Dünyada gördüğümüz minimal anlayışla Türkiye'deki minimal anlayışın mimari mekân uygulamaları arasında farklılıkları vardır. Dünyada Minimalizm felsefesi ile tasarlanan binaların iç mekân öğelerine görevler ve anlamlar yüklenirken Türkiye mimarisinde Minimalist akımın etkisi sadece mekânda hissedilmektedir. Donatı ve yapı elemanlarında işlevselliği artırmaktan öteye gidilememiştir.

Tez kapsamında Konya'da 2013 yılından sonra yapılan, konum itibariyle aynı alan özelliklerine ve aynı tarzdaki kullanıcılara yönelik 1+1 ve 2+1 tipinde dört tane minimal konut seçilmiştir.

Araştırmanın amacı; minimalizmin konutlardaki mimari karakterlerini ele almaktır. Konutların fiziksel özelliklerindeki minimalizmin etkileri ve bu bağlamda elde edilen bulguların toplanarak analiz edilmesi hedeflenmiştir. Minimalist konutları bilinçli tercih eden bireyler yaşamlarında da doğallık ve sadelikten yana olmuşlardır. Minimalizm onlar için bir yaşam kültürü olmuştur. Bu tez kapsamında Minimalizm felsefesinin geçmişten günümüze yapılar üzerindeki etkisi irdelenerek ekolün yaşam biçimlerindeki yankıları araştırılmıştır. Minimalizm açısından analiz ederken, mekân bileşenlerinin adedi, tercih edilen mimarlığın temel öğeleri (renk, ışık, malzeme, doku) ve hacim birimlerinin adedi formel şekilde incelenmiştir. Minimallik kriterleri geniş perspektifte yorumlanmış, nesnel bir üslupla ele alınmıştır. Çalışmada incelenen konutların tasarım planlamaları, donatı kullanımları, malzeme tercihleri minimallik ölçütleri kapsamında analiz edilmiştir.

Çalışmada; Konya'ya bağlı Karatay ilçesinde üniversite ve hastane bölgelerine konumlanan 3 farklı 1+1 daire ve Selçuklu ilçesinden aynı kullanıcılara hizmet edecek şekilde hastane ve üniversite çevresine konumlanan 1 adet 2+1 küçük konut fotoğraflanarak, rölevesi alınarak ve planı çizilerek Minimallik ölçütleri kapsamında analiz edilmiştir. Elde edilen sonuçlara göre incelenen küçük konutlarda minimalist yaklaşımın etkileri konutların biçimsel özelliklerinde gözlemlenirken mekân öğelerinde minimalist bulgulara rastlanmamıştır.

Minimalizmi konutlarda incelemememizin asıl nedeni bu akımın geçmişten günümüze daha çok bu bina türlerinde tercih edilmiş olmasıdır. Minimal konutlarda yapının planlama evresinden itibaren sabit mobilyalar ile beraber bir bütün olarak düşünülüp tasarlanması alanda kaliteli bir yaşam ve kullanıcının tatmin olmasını sağlar. Kullanılan mobilyaların mekâna göre tercih edilmesi alandan daha fazla verim alınmasına imkân tanıyacaktır. Bu mekanlarda açık renklerin tercih edilmesi mekânı daha ferah, daha geniş algılamamızı sağlar.

2. MİMARLIKTA MİNİMALİZM

1900'lerde Ressam Kazimir Malevich'in yaptığı özgün çalışmalarıyla ve "Az çoktur." ilkesiyle yola çıkan Mimar Mies van der Rohe'nin süslemeden yoksun yapıları ile Minimalizm'in temelleri atılmıştır. Hayatın her alanında etkisini katlanarak gösteren minimalist felsefe gücünü tabiattan almaktadır. Sadece mimari yapılarda değil, iç mekân uygulamalarında, görsel işitsel sanat dallarında, yazınsal yapıtlar gibi sanatın birçok alanında kendine yer bulmuştur. Akımın öncüsü Mies, mimaride üç boyutlu basit kompozisyonlarla çelik ve camı kullanmış olup 1929'da da Barcelona Pavilion ile akımın en önemli yapısını gerçekleştirmiştir.

2.1. Kavram Olarak Minimalizm

Richard Wolheim' in, "Minimalizm veya Minimal Sanat" kavramlarını günümüzde kullandığımız şekliyle ilk nitelendiren kişi olduğu söylenmektedir. 1961'de bu terimleri "içeriği en aza indirgenmiş sanat" şeklinde tanımlayarak ortaya koymuştur (Özdoğru, 2004).

Minimal sözcüğünden türeyen "Minimalizm" kelime kökeni olarak Fransızca'dan gelmektedir. Bir tasarımı minimum görsel niteliklere indirgeyerek vurgulamak şeklinde tanımlanabilir. Anlam olarak süssüz, sade, gösterişi olmayan ve yalınlık gibi bazı temel kavramları da içine alır. Kendinden başka hiçbir nesnenin ya da düşüncenin fikrine katılmaz.

Akımın ismi "Cool Art", "ABC Sanatı", "Serial Art", "Primary Structures", "Art in Process", "Systemic Painting" gibi ifadelerle anılmış olsa da hiç birisi "minimal" sözcüğü kadar açıklayıcı bulunmamıştır (Germaner, 1997).

Minimalizm, gereksiz unsurların kaldırılarak meydana getirilen malzemenin mümkün olduğunca yalınlığını sağlamaktır. Böylelikle değişkenlik, belirsizlik ve fazlalık riskini yok etmeyi esas alır (Yinelek, 2014).

Minimalist mimarlardan Rohe "Fakirlik, yoksunluk, eksiklik değildir. Minimalizm; aksine bilinçli bir tercihtir, zor olanı seçmektir, azla çok yapmaktır." şekliyle açıklık getirerek bu akım için meşhur "Less is more" sözünü kullanmıştır.

Marcos'a göre minimalizm; saf geometri, kusursuz teknik, kaliteli malzeme ve detay çözümleri, nesnelere duruluk olarak tanımlanırken Gür'e göre minimalizm; en az malzeme ile tasarımda ortaya çıkan üründe en fazlayı elde etme inancı şeklindedir. Aslıolan "en azın" ifade edilif şeklidir (Doğan, 2013). Buradan da yola çıkarak minimalizmi akımla birlikte bir düşünce biçimi olarak ele alınabileceğini söyleyebiliriz.

Bugün hala önemini kaybetmeyen Minimalizm; resim, heykel, müzik, mimarlık gibi birçok sanat dallarının yanında edebiyat, sinema, endüstri tasarımı, web tasarımı gibi alanları da etki altında bırakarak, kısmen de olsa bozulmuştur (Erdoğan, 2009).

(Doğan, 2013) "Bugünün mimarlığında, somut şekilde en zengin sonuçları en azla çıkartabilmeyi amaçlamalıyız" der.

Minimalizm; az ile yetinmek değil öz olanla devam etmektir.

2.2. Minimalist Yaşam Kültürü

Minimalizm, hacmin var olan özelliklerine göre tasarlanmasının yanında kullanıcının mekânda kendini hissedebilmesini amaçlar (Karahan, 2015). Günümüzde yaygınlaşan bu kavram bir tarz ya da akımdan çok, bir yaşam felsefesi ve yaşam tarzıdır (Doğan, 2013).

En az malzeme ile yapılabilecek en ergonomik ve en kapsamlı mimarinin üretiminde minimalist yaklaşım elden bırakılmamalıdır. Bu akım sayesinde hayat kalitesini artırmayı amaç edinen tasarımcıların yapıtları ile modern hayatta sade yaşama geçilmiştir.

Genel olarak bakıldığında minimalizm; gereği kadarı ile yetinmeyi, ihtiyaç olandan fazlasına gerek olmadığını, ikinci bir yedeğin olmaması gerektiğini benimseyen yaşam felsefesidir (Altay & Özgündoğdu, 2017).

Gerek indirimlerin cazibesi gerekse psikolojik durumlar neticesinde bilinçsiz yapılan alışverişler sonucunda alınan ihtiyaç fazlası ürünler yaşam alanımızda çoğu zaman nefes almamızı zorlaştırıp huzura kavuşmamıza engel olmaktadır. Evdeki kalabalıklar ve düzensizlikler insanı yormaktadır. "Dışarıya kapanmak esasen içeri açılmaktır. Huzur mu istiyorsun? Az eşya, az insan." diyen Franz Kafka sözünden de anlaşılıyor ki sağlık için sakinlik için az ve öz prensibiyle hayatımızı şekillendirmeliyiz.

Modern mimari bu akımın felsefesini uygularken asıl fikrin en az ile en çoğunu gerçekleştirmek olduğunu, detayların mükemmelliğini, malzemenin olduğu gibi

kullanımını belirtmiş ve Mies van der Rohe'yi öncüsü olarak kabul görmüştür (Gür, 1999).

Minimalizm günümüzdeki üreticiler için de tam anlamıyla kullanılmadıktan ve uygulamaya geçirilmedikten sonra hak ettiği yerde bulunamayacaktır. Yaşam şeklini sadeleştirme amacı olan minimalizmi Lee şöyle açıklar: “Minimalizm is not a life style, Minimalizm is life. (Minimalizm bir yaşam stili değildir, yaşamın ta kendisidir.)”. Buradan da anlaşılacağı üzere hayatın her anını genel olarak sadeleştirme felsefesi gütmektedir (Altay & Özgünoğdu, 2017).

Minimalist düşünce doğrultusunda tasarlanan mimari yapıları Uzakdoğu yaşam felsefesindeki sadelik etkilemiştir.

Minimalizm, insanı hayattan soyutlamadığı gibi aksine hayatı daha dolu dolu yaşamak için imkanlar sunan bir akımdır. Bu akım ile mütevazileşen ömrün her anına kaliteli izler bırakılabilir. Yaşama mekânında fazlalıklardan kurtulan birey kendine daha çok alan oluşturup kişisel tatmin unsurlarını reddederek huzura kavuşur. Etkilendiği tasarım ilkeleri şöyledir: Sadelik, İncelik, Kusursuzluk, Doğallık, Tasarruf, Sükûnet ve Rutinden Uzak. Minimal yaşam tarzı ile ekosistem ve doğal döngü de arınarak dengeli bir düzene sahip olur (Altay & Özgünoğdu, 2017).

Minimalist yaşam tarzında gereğinden çok eşyanın kullanımı uygun görülmediğinden, alışveriş yaparak zannedilen keyif alabilme duygusu reddedilmiştir. Yaşam biçimi genel olarak sadeleşmiştir. Zihindeki ve hayatımızdaki fazlalıklar kişiyi yorduğu gibi içsel sorgulamayı engellemektedir. Bu da hayat kalitesini düşürmektedir. Ruhun tatmin olmayan birey de mutlu olamayıp sürekli kendisiyle çatışma halindedir.

Doğal yaşamı ön planda tutan Minimalizm akımı benlik savaşlarına son vermiştir. Gereksiz yedeklemelerden kurtulan bireyin kendine karşı hassasiyeti de artıp belli bir nizam dahilinde itina ile yaşamına devam etmektedir.

(Irmak, 2002), bazı felsefelere göre Minimalizmi şu şekilde tanımlamıştır; “Buda felsefesine göre; Minimalizm, dinginlik ve sükûnete ulaşmanın tek yolu, gönüllü yoksulluktur. Zen felsefesine göre; gönüllü fakirlik karşısında ruhsal zenginliktir. Mahavira inancına göre; Az ile yetinmek, karmaşıklıktan kaçmaktır.”

Minimalizm'in temelleri Zen Felsefesine dayanmaktadır. Zen, 12. Yüzyılda Buda dininin öğretisi olarak ortaya çıkmıştır. İnsanın kendisiyle barışık olmasını sağlamak, farkındalığı bulmak ve kalabalık düşüncelerden arınmaktır. Pek çok tarikat toplayan Zen, çay seremonilerini ortaya çıkarmıştır (Meydan - Larousse, 1969). Zen felsefesi arınma esasına dayanan bir meditasyondur. İçsel sorgulama neticesinde bireyi kibirli yaşamdan kurtararak olana hürmet etmeyi öğretmektedir. Bu felsefeden doğan minimalist akım ile tabii hayat şartları yaşantıya yön verecektir.

Değişmeyen tek şey değişimdir. Hayatın her alanında güncellemeler mevcuttur ve olacaktır da. Bu sebeple var olana saplanmak bizi bir yere ulaştırmayacağı gibi gelişimimizi de engelleyecektir. İşte bu yüzden sadelik yaşam şeklimizin ana unsuru olmalıdır. Bir düşünce veya bir eşya vazgeçilmezimiz olmamalıdır. 1500'lü yıllarda yaşayan, sadeliği savunan Senno Rikyu, Zen felsefesi uygulamaları için "Daha az daha iyidir" sözlerini kullanmıştır (Altay & Özgündoğdu, 2017).

2.3. Mimarlık ve Tasarım Ortamındaki Minimalizm

(Kazmaoğlu, 1997), mimarlıkta minimalizmi "en az malzemeyle en yalın, en ekonomik ve en işlevsel sonuca gitmek" şeklinde açıklamıştır.

Minimal konutlar tercih edilirken bireyin sosyal yapısı ve yaşam koşulları belirteç olmaktadır. Rahatlığa ulaşmak isteyen, ferah kullanım alanına ihtiyaç duyan kullanıcılar minimalist konutları tercih etmektedir. Yapılan bu tercihlerle Modernizm'i arayış içine girildiği gözlemlenmektedir (Erdoğan, 2009).

İnsanlarda öze dönme, içsel hesaplaşmanın tekrar gün yüzüne çıkıp toplum gündemini meşgul ettiği 90'lı yıllarda projeler ve düşünceler de sadeliğe bürünmeye başlamıştır. Böylece asalet kavramı sadelikle birlikte anılmaya başlanmıştır (Yavuz, 2007). Yalınlığın getirdiği huzura kaynaklık eden iç mekân tasarımlarında kullanılan renkler önemlidir. Beyaz; saflığın, yeni başlangıçların ve barışın rengidir. İstikrarı ve devamlılığı da temsil ettiği için beyaz rengin kullanıldığı mekanlar daha güven verir. Beyazın temizliği simgelemesi en güçlü özelliği olup mekânı geniş ve ferah göstermesi de tercih edilme sebeplerindedir. Konutlarda iç mekân tasarlaması yapılırken adeta müze dizaynı hassasiyetinde planlar yapılmaktadır. Kullanılan objeler, oluşturulan şekiller ve tasarımlar minimalist fikrin yansıması ile ortaya çıkmaktadır. "Mies'in, Philip Johnson'ın

mimarilerindeki sade, ideal ve yalın yaklaşımları Tadao Ando, John Pawson, Hiroshi Naito, Claudio Silvestrin, Luis Barragan, Michael Gabellini gibi mimarlarca özellikle konut tasarımında ve hacim tasarımında kendini hissettirmiştir” (Erdoğan, 2009).

Dar alanlar için tasarlanan projelerde esas amaç projeye konu olan hacmi en verimli ve ergonomik kullanmaktır. Bunun için çok amaçlı kullanmaya yönelik tasarlanmış iç mekân materyalleri ve işlevselliği artırılmış mobilyalardan faydalanılmalıdır. Bu projeler oluşturulurken mekânın karakteristik özellikleri özümşenerek hayata geçirilirse daha akıllı çözümler ortaya çıkmış olur.

“Tekerleğin otuz parmağı tekerleğin ortasında birleşir, ama at arabasını yürüten ortasındaki boşluktur. Testi kilden yapılır, ama içindeki boşluktur işimize yarayan. Evdeki pencere ve kapıların boşluklarıdır evi yaşanılır kılan.” diyen Lao Tzu’nun da vurguladığı gibi minimalist yaklaşımda boşluk göze çarpar (Dede Kodaman, 2004). Detaya boğmadan tasarlanan yapıtlar, ortama gerekli malzeme ile iş bitirme gayesi ve dizayndaki düşünce yapısının az ve özle yetinme çabası minimalist felsefenin göstergesidir.

2.3.1. Minimalist Mekanların Ergonomisi

Minimal yapılar hacimsel olarak düşünöldüğünde iç mekân elemanlarının doğal, keskin olmayan ve insan vücuduna uygun olanlarına öncelik verir. Mekan düzenlemesindeki estetik tasarım ve biçim, kullanıcı rahatlığını ön planda tutar. Minimalist mekanlar için modern malzemeler ve teknolojilerle oluşturulan fikirler süslemeden yoksun ve tehlikesiz hayat alanlarını düzenler.

Teknolojinin her alana yayılmasıyla beraber ürünlerin ergonomisinde karakteristik özellikler daha çok ön plana çıkmış, tüm kullanıcılara hitap eden esnek mobilya tasarımları mekân kullanımında özgürlüğü sağlamıştır. Bundan böyle yapıtların birçok işlevinin olması benimsenmektedir (Altınok H. Z., 2012).

2.3.2. Minimalist Mekanların Tasarım Özellikleri

Minimal konutlarda kullanım alanları tasarlanırken iki boyutlu ve üç boyutlu olarak ele alınmalıdır. Rohe, üç boyutlu basit kompozisyonlarla tasarım yapmış, uzun yıllar yaşayan bina planlamayı amaç edinmiştir. Mekân tasarlaması yapılırken basite indirgenmiş,

süslemeden yoksun, rasyonel geometrik biçimlerle tümel mekanların oluşturulma fikri hakimdir. Kompaktlık, Konforluluk ve Kullanışlılığın bir araya gelerek oluşturduğu 3 K kuralı ile oluşturulan minimal yapılar ergonomiklik ve rahatlık açısından tercih edilmektedir (Gölgedar, 2011). Bu konutlarda donatı tasarımları ebatları açısından mekânda fazla yer kaplamamalı, ağır ve hantal olmamalıdır. Mobilyalar, kullanılmadığında kaldırılabilen, fonksiyonel, ölçüleri en uygun değerde seçilmelidir.

Dar alana sahip konutlarda alan toleransına ihtiyaç duyulduğundan açık mekân planlaması uygulanmaktadır. Mekandaki akıcılık; tam, kısmi, geçirgen veya yarı geçirgen gibi sınırlama elemanları ile uygulanabilmektedir. Bu elemanların tercih edilmesi mekândan alan kazanmamızı sağlar (Savaş, 2011).

Donatılar; kullanıcıların hacimlerde gösterdiği eylemlere ergonomik boyut getirerek, mekanları daha konforlu ve kullanışlı hale getirmiştir (Ching, 2011). Donatı elemanlarının sabit veya taşınabilir olmasıyla beraber fonksiyonel özellikleri, odadan yararlanacağımız maksimum hacmi ve dolayısıyla odanın kullanıcıya sağlayacağı yararı belirler.

Minimal yapılardaki yerleşkeye göre iç mekânda yapılabilecek etkinlikler birbirinden farklılık göstermektedir. Bu etkinliklerin gerçekleştirildiği mobilyalar çoğu zaman oda içindeki konumlandırmalarına göre düzen sağlayıcı görevi üstlenmektedirler. Mobilyalar yerleştirilirken oda içi sirkülasyonun sağlanabilmesi için ara mesafelere dikkat edilmelidir. Mekanlar arasındaki geçiş alanları en asgari düzeyde olup, akışkanlık sağlanmalıdır. Bununla birlikte objelere yüklenen iç mekân mesajları ile de dar alanda mekân bölümlenmesi yapılmış olur.

Alanların çok amaçlı kullanılabilmesi; mekânın karakteristik özelliğinin yeterince tanınması ve analiz edilmesine bağlıdır. Bu kapsamda mekan içinde mekan oluşturmak için fiziksel olmayan unsurlar dışında döşeme yüksekliklerinde farklılık, malzeme, doku veya donatılardan faydalanılarak yararlılık sağlanılabilir. Dickinson görüşü doğrultusunda kısıtlı mekanlarda yaşayanlara göre yaşam alanlarını tekrar tasarlamak, onların maddi imkanlarını ve gereksinimlerini esas alarak yapmaktır (Gölgedar, 2011).

2.3.3. Minimalist Mekanların Antropometrisi

Konutlarda iç mekan düzenlemeleri kullanıcılara göre düzenlendiğinden farklı antropometrik boyutlar farklı düzenlemeleri ortaya çıkarmaktadır. Corbusier'un ortaya

koyduğu “modulor sistem” insan yapısındaki nicelik değerlerle ortaya çıkmıştır. Bu sistemin hedefi birey ve onun kullanım alanı ilişkisinde en fazla verimi sağlamaktır. Gerekli en az ölçüyü ortaya çıkaran Corbusier, mimari eserlerde bu sistemi uygulamıştır (Savaş, 2011).

İnsanların bedensel ölçümleri, bilinçsel yaklaşımları ve ergonomik hassasiyetinin yatkınlığı; kullanıcıların çevresel ihtiyaçların giderilmesi hususunda gereklidir. Hacimdeki niteliksel özellikler insanın fiziksel ihtiyaçları ile ilişkilidir.

Aynı mekân içerisinde gerçekleşen farklı eylemlere cevap vermek zorunda olan mobilyalar, kullanıcıların antropometrik ölçülerine uygunluk göstermelidir. Örneğin çalışma sandalyesi her kullanıcının rahatça ayarlayabileceği özelliklerde olmalıdır. Bu sayede esneklik özelliği mobilyaların farklı vücut ölçülerine adapte olmalarını da sağlamaktadır.

2.3.4. Minimalist Mekanların Kullanımı

Minimal yapılar tasarlanırken mekân bileşenleri ve yüzeyi oluşturan unsurların işlevleri değişebilir olmalıdır. Alanda hayatını devam ettirecek bireylere göre farklı kullanım görevleri üstlenecek olan mekân öğeleri insana uygun düzenlenmelidir. Minimum malzeme ile elde edilebilecek en üst işlevsellik amaçlanmalıdır.

Minimal konutların kullanım kolaylığı ve bilinçaltındaki hacim ferahlığına da erişmesi için alan içerisinde geçirgen mekân öğeleri kullanılmalıdır. Bununla birlikte olanaklar dahilinde içten dışa, dışta içe bağ kurmak konforu sağlayan bir diğer etmenlerdendir (Kürşat, 2006). Yapılardaki hacimlerin solid bölücüler ile ayrılması sonucu farklı kullanım alanları doğmuştur. Bireylerin yaşam şartlarına göre ihtiyaçlarını giderecekleri bu alanlar farklı isimlerle adlandırılırlar (Ayanoğlu, 2010).

Küçük mekanlarda hacimden daha fazla istifade edebilmek için hareketli donatılardan yararlanır. Odalarda kullanılan niş, yüklük, baza gibi elemanlar mekânlardaki ölü alanları değerlendirir (Kürşat, 2006). Bu mekanlar için tasarlanan mobilyaların tüm hacimlerinden en verimli şekilde yararlanmak esastır.

Depolama, minimal konutlarda en önemli sorunlardan biridir. Düşey sirkülasyon elemanlarının depolama amaçlı kullanılması bu sorunu biraz rahatlatacaktır. (Kürşat,

2006)'a göre "Merdivenlerin depo olarak kullanılmadıkları veya hareketli olarak tasarlanmadıkları zamanlarda kütleli etkileri hafifletilebilir." Japon mimarisinde de gözlemlediğimiz merdivenlerin eşya istifleme alanı olarak kullanılması günümüzde hala cazibesini koruyan merdiven sistemlerindedir.

2.3.5. Minimalist Mekanların Fonksiyonelliği

Minimal konutlarda fonksiyonellik ve esneklik yaklaşımı çok önemlidir. (Gölgedar, 2011) 'ın aktardığına göre Brown, "Kısıtlı alanlar, çeşitli işlevleri içinde bulunduran çok küçük veya orta büyüklüktelidir. Bu alanların anlaşılabilen gerçek büyüklüğü onların boyutlarıdır." demiştir.

Büyüyen popülasyonla birlikte mekanlardaki kullanıcılara düşen metrekare azalmaya başlamıştır. Böylelikle çok fonksiyonlu alanlar ve mobilyalar tercih sebebi olmuştur. Mekanlar ve mekanlardaki donatıların kendi içlerinde dönüşebilme, farklı işlevlere cevap verebilme özellikleri minimal konutların en önemli ögesidir (Gölgedar, 2011).

Konut birimlerinde fonksiyonellik mekân öğelerinin hareketleri ile farklı fonksiyonların gerçekleştirilmesi ya da bölücülerle yeni alanların oluşturulması ile sağlanmış olur. Mobilyaların üstlendiği vazifelerle mekanlarda gerçekleştirilen etkinliklerin güçlüğü ortadan kalkarken azami şekilde iş yapılabilen alanlar ortaya çıkar.

Kısıtlı konut mekanlarının donatı elemanlarıyla uyumlu olması hacimde farklı kullanım şekillerine olanak tanımaktadır. Bir kitaplık ile tek mekândan iki farklı alan elde edilir. Sandıklı mobilyaların oturma, yatma ve depolama alanı olarak kullanılabilme görevleri çok fonksiyonel olduğunu gösterirken hem mobilya hem de ranza olarak tasarlanan donatı elemanı da başka bir örnektir. Fonksiyonel değişikliklere uyum sağlayan bir mobilya örneği daha verecek olursak duvar görevinde olup hareketi yapı sistemini etkilemeyen dolapları söyleyebiliriz. Gerektiğinde depolama görevini üstlenirken, gerektiğinde ise bölücülük görevini sağlamış olur (Öcal, 2001).

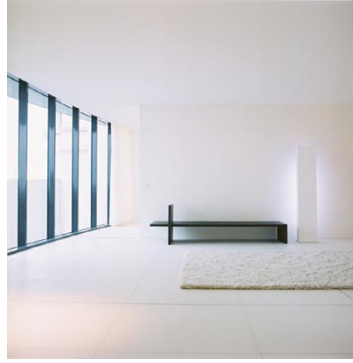
2.3.6. Minimalist Mekanlarda Malzeme Kullanımı

Küçük konutlarda kullanılan malzemelerde doku korunmaktadır. Bu malzemeler seçilirken formu, yapısı, rengi en sade olanlar tercih edilmektedir. Minimalist felsefede monokrom olmazsa olmazdır. Böyle alanlardaki donatılar veya iç hacim hatasızdır. Bu

ortamlarda hayatlarına devam eden kullanıcıların ağırbaşlı olduğu gözlemlenip yaşamlarında dinginlik söz konusudur. Tasarım yapılırken kusursuz işçilik yapılan işi en üst seviyelere taşıyan ana unsurlardan olup malzemelerin niteliklerinin doğal haliyle sergilenmesi de esastır (Bedük, 2003). Örneğin kendi renkleriyle bile asil duruşu olan ahşap, demir, çelik, alüminyum gibi donatılara yer verilir.

Tasarımları hayata geçirirken kullanılan ham maddenin varoluş özelliğine göre tasarılar; geçirgen, sağlam, dayanıklı gibi isimler almaktadırlar. Fakat bu ham maddelerin yüklendiği görevlerden ötürü istenen eylemler harici yeni görevler de beklenmektedir. Tasarımları yönlendiren malzemeler fonksiyonel oldukça tercih edilebilirliği de artmaktadır.

Alanlarda fazla detay olmamasına rağmen mekânda mimarlığın bazı temel öğelerinin kullanılması süslemeden daha önemlidir. Bu mantıkta önemli örnekleri olan Claudio Silvestrin birçok tasarımcıya yol göstermiştir (Şekil 1). Ben merkezli yapısı olmayan sanatçı çalışmalarında cansızlık duygusunu verirken tüm kişisel belirteçlerinden arındırmıştır (Bedük, 2003). Minimalist tasarımcılara göre yapıtlar sadece kendi işlevselliği ile anılmalıdır.

Şekil 1. Claudio Silvestrin. Esplanade Apartments, 2005.

(Kaynak: (Claudio Silvestrin Architects, 2021))

Minimal ebatlarda olmasına karşın gösterdiği üstün başarı ile görevini tamamlayan sanatsal görünümlü malzemelerin “biçim işlevi açıklar” düşüncesine yaklaştığı söylenebilir (Altınok H. , 2010). Minimal yapıların inşasında tercih edilen malzemeler de özellik olarak yalın ve sadedir. Islak hacimlerde tek malzeme ile bütünleşik bir plan uygulanmaktadır. (İzgi, 1999)’ye göre modern mimarlığın kayda değer süreçlerinde bütünlük prensibiyle oluşturulan yapılar cam malzemenin kullanıma girmesiyle beraber

içeriden dışarının, dışarıdan içerinin okunduğuna işaret etmektedir. Pek çok mimarın etkisi ile camın kullanım alanlarında yapılan revizeler artık sadece içten dışa bağ kurmakla kalmayıp içerdeyken dışarıyı özümsemeye de yardımcı olmaktadır. Duvar oluşumunda, bölücülerde gördüğümüz cam şeffaf tasarımlarla hayata yeni boyut kazandırmıştır.

2.3.7. Minimalist Mekanların Donatı Özellikleri

Eleman seçimi, mekânın kullanımı, doluluğu ve ergonomisine etki eden etmenlerdendir. İç alan tasarlanırken hacimsel özgürlük ve hacimde çok yönlülük ele alınır. Geniş alan kazanmak için mekân öğeleri düzenli yerleştirilmelidir (Erdem, 2007). Minimalist konutlarda eleman seçimi yapılırken çok yer kaplamayan, ağır olmayan, soft renklere sahip, döşemeye yakın olmasına dikkat edilir.

Minimal yapılarda tercih edilen mobilyalarda fonksiyonellik, antropometri, ekonomiklik vb. nitelikler karşılanmalıdır. Modernizmin ve minimalizmin farkında olan kullanıcılar ekonomik durumları her ne durumda olursa olsun mobilya alımlarında rahat ve çok yönlü olan ürünleri tercih edecektir (Kürelî & Uzun, 2007).

Küçük yapılarda hacim yetersizliğinden dolayı yer değiştirebilen mobilyalar tercih edilmektedir (Savaş, 2011). Mekânda mobilya kullanımının azalması ve bununla birlikte mekândan maksimum verimi elde edebilecek alanların çıkması için hareketli, toplanabilir bağımsız donatılar kullanılmalıdır.

Mobilyalar ayrı ayrı değerlerde ele alınmaktadır. Bunları ifade edecek olursak kullanılan ekipman, maliyet hesabı, formu, kullanım özellikleri gibi niceliksel değerleri ve üreticisi, kullanıcısı, orijinalliği gibi niteliksel değerlerdir (Zeren, 2011).

Mobilya tasarımlarında hareket yeteneği, boyut büyültüp küçültme, depolama, modüler ve toplanabilir olma prensipleri esas alınmalıdır.

- Hareketlilik: Mobilyanın mekân içinde yer değiştirebilir olmasıdır. Minimal konutlarda ihtiyaca göre hacimden fazla kazanç sağlamak için donatıların sabit olmayışı avantaj sağlamaktadır.
- Ayarlanabilirlik: Mobilyanın, değişen kullanıcıya göre antropometriye uygunluğunun sağlanabilmesi.

- Depolama: Kısıtlı konutlarda mekandaki her alandan yararlanabilmek için depolamaya ihtiyaç vardır. Bu da iç mekân öğeleri yardımıyla gerçekleşir. Mobilyalarda oluşturulabilecek sürgü, sandık, cep alanı gibi özelliklerle ölü alanlar değerlendirilir.
- Modüler: Mobilyaların kullanıcı ihtiyacını karşılamak için birden fazla özellikte olması için işlevselliğini artıracak tasarımlar yapılmalıdır. Bütünün parçaları farklı görevler üstlenirken bir araya gelip bütün olduğunda farklı işleve sahip olurlar. Portatif parçalarla farklı ihtiyaçlara cevap verebilir hale gelirler.
- Toplanabilir: Hafif yapılı malzemelerden üretilen mobilyaların gerekmediğinde mekânda yer açmak için toplanmasıdır.
- Esneklik: Mobilyanın farklı eylemler için kullanılabilir olmasıdır (Ökem, 1998).

2.3.8. Minimalist Mekân Kullanıcılarının Sosyal Yapısı

Minimal yapıtlar inşa edilirken bireylerin yaşam koşulları, yapının inşa edileceği alanın sosyokültürel olarak incelenmesi, sosyal topluluk göz önünde bulundurulmalıdır. Yıllar öncesinin normal olan iki neslin tek çatı altında yaşadığı yaşam biçimi günümüzde yerini çekirdek aile hatta tekli yaşamlara bırakmıştır. Bu doğrultuda da yaşam alanlarının yapısı değişmiştir.

Kullanıcıların ihtiyaçları değiştikçe yaşam alanları farklı görevler üstlenmeye başlamıştır. Bu durum da beraberinde tasarım ve donatılarda farklılıklar göstermiştir. Günümüzde sürdürülen tekil yaşamlar neticesinde iç mekân yerleşkelerinde rahatlık ön plana çıkarken işlevsel olması da istenilen özellikler haline gelmiştir.

Küçük konutlara ihtiyaç 20.yy'ın sonlarında oluşmaya başlamıştır. Karmaşık gürültülü hayatın baskısından kurtulup sakinlik, dinginlik arayışları yapılarda yalınlığı ön plana çıkarıp az malzemeyle çok işlevi yerine getirebilen konutlar tasarlanmıştır (Tuncel, 2011). Mekanlarda oluşan farklılıklar kültür, örf, adet, bireysel farklılıklar, toplumsal kabul görüşlerin değişime uğraması sonucu ortaya çıkmış sanatsallığa verilen önem artmıştır.

Yapılara minimal anlayışın gelmesiyle birlikte aile yapısı orta sınıfa dönmüş ve ev ifadesine de rahat yaşam alanı görüşü hâkim olmuştur. Görsellikten uzaklaşan konutların

önceliği sağlıklı yaşam sürülebileceği işlevsel hacimlerdir (Aras, 2014). Modern dönemde kullanılan pahalı malzemeler ile inşa edilen bu mekanları tercih eden kullanıcılar bilinçli tercih eden seçkin insanlardır. Modernizmin gösterişli tasarımlarını minimalizmin yalın düşüncelerine yer vermesi kolay olmamıştır.

3. MİNİMALİZM ve ÖNCESİNDE DÜNYA ve TÜRKİYE ÖRNEKLERİ

20. yüzyıl başlarında sadelik ve yalınlığa yönelen mimarlardan Walter Gropius, 1919 yılında Bauhaus adını verdiği bir tasarım enstitüsü kurmuştur. Bu okul sanat ve tasarımı gündelik hayat ritüellerine dahil etmeyi amaçlamıştır.

(Corbusier, 2013)'e göre Bauhaus; Gropius'un Weimar Güzel Sanatlar Akademi ve Uygulamalı Güzel Sanatlar Okullarını sentezleyerek tasarladığı okuldur.

Şekil 2. Walter Gropius-Adolf Meyer, Bauhaus binası, 1925–1926.

(Kaynak: (UNESCO World Heritage, 2019))

Binada saydamlığı, yalınlığı, basit geometrik formu, dönemin kullandığı malzemelerden betonu ve camı, süssüz yüzeyleri rahatça görmekteyiz (Şekil 2). Bu özellikler ile minimalist eğilimleri taşıdığını söyleyebiliriz.

Avrupa sosyetesinin gözde okullarından olan Bauhaus Okulu 20. yüzyılın önemli sanat merkezi unvanını alarak adından sıkça söz ettirmiştir (Erdem, 2007). Bauhaus 1900'lü yılların modern sanat görüşünü ilerletirken sanat, mimarlık ve endüstri ilişkilerini düzenleyerek yol almıştır.

Bauhaus'da eğitim verilmeye başlandıktan sonra Modernizm kendini göstermeye başlamıştır (Ayanoğlu, 2010). Bauhaus'un birçok sanat dalından öğrencisi bulunmaktadır. Verdiği eğitimdeki tasarım çizgisi yalın, ussal, soyut ve geometrik olup eğitim şekliyse uygulama ağırlıklıdır. Donatılarda sadelik; materyalin doğasına özgü formlaştırma ve fonksiyonelliğini etkileyen etmenlerdendir. Çelik boru, plastik, kontrplak ve deri malzemeleridir. Nötr renkler ile kısıtlıdır. Sanatsal tasarımların yapım aşamasında teknolojinin olanaklarından yararlanarak endüstriyel tasarım enstitüsü unvanını almıştır. Bu bağlamda Gropius'un tasarımcıların zanaatçı görevi üstlenerek kullanışlı fikirler

ortaya koyar teorisi ile Bauhaus eğitimi örtüşmektedir. Bu ekol endüstrileşmeden yana olmuş, makineyle yapılan üretimler sonucu çok çeşitli tasarımlar elde edilmiştir. ‘Biçim işlevi izler.’ düşüncesini benimser. En bilindik sanatçıları Rohe, Marcel Bruer, Alto, Aero Saarinen ve Charles ve Ray Eames’dir.

İhtiyacı karşılamadaki yetersizlikten dolayı kurulan Bauhaus, çalışmalarının tamamı düşünülecek olursa “sanat, zanaat ve mimarideki belirli bir yetersizliğe karşı beliren bir tepki, ya da belirli bir düzensizliğe karşı alınan düzen tedbirlerinin bütünü” şeklinde izah edilebilir (Özer, 1968).

Geniş hacimli mekânlar planlanarak çok amaçlı kullanım alanları oluşturulmuştur. İç dış bağı olan bu alanlara birden çok görev yüklenip fonksiyonelliği artırılmıştır. Mobilyalara yüklenen işlevsellikle mekanlarda birden çok eylem gerçekleştirilmektedir. Ortaya çıkan donatıların alıcıları orta düzeydeki kişiler ve bilinçli üst kesimdir.

Bauhaus teori üretme amacından çok etkin ve etkili sanatsal tasarımı ortaya koymayı amaçlamıştır (Yazar & Öztürk, 2016). Endüstri tasarımlarının tek biçim düzenine kavuşması ve günümüz halini alması Bauhaus etkisiyle olmuştur. Bauhaus tarihte süregelen tasarım serüveninde yadsınamaz öneme sahiptir.

Loos, ‘Süsleme ve Suç’ eserinde “Süslemenin ek bir emek olduğunu, bezemeden çok malzemenin değerli olmasını ve sonlanmanın niteliğine dayanması gerektiğini söylemiştir. Modern dediğimiz bütün nesnelere süslemesizdir. Süsleme olmaması çekici olmamak demek değildir. Tasarımları cazip hale getiren görsellikten ziyade biçimin estetiğidir (Loos, 2017).

Bauhaus 30’lu yılların başlarında farklı görüşteki kesimlerin okulu ele geçirmesiyle kapanmıştır. Fakat Bauhaus hedeflerini taşıyan ve yaşatanlar ile Bauhaus ekolü devam etmiştir (Yavuz, 2007).

“Avrupa’da, 1750’lerde Sanayi Devrimi ile başlayan; yaşam biçimi, ilişkileri ve özellikle yeni üretim biçimleri ile tüm toplumu içine alan; değişim ve yansıma, biçim arayışları sonucu ‘Modern’ olarak adlandırılan yeni bir dönemin mimari ile birlikte tüm tasarlama ve sanat alanlarında ortaya çıkmasına neden olmuştur” (İrmak, 2002).

1900’lü yıllarda Modernizm ve sade üsluptaki cazibe bütün bildirilerde duyurulmuştur. Modern hareket savunucuları sadelik düşüncesini programlarında daima ilk sırada yer

vermişlerdir. Le Corbusier “Dekorasyonun yok olması ile insanın kültürüne daha çok sahip olacağından bahsetmektedir.” Soylu kesimin düşünce tarzının benimsenmemesi doğrultusunda saf, yetkin, durağan, fonksiyonel ve yaratıcılığın daha çok belirgin olduğu Modernizm kendini göstermeye başlamıştır (Irmak, 2002).

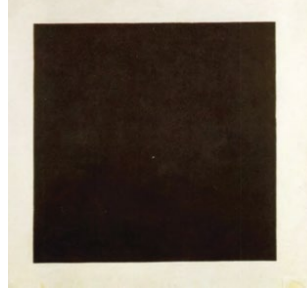
Modernizm ile birlikte tasarı ekipmanlarına çelik de eklenerek donatıyla nesne ilişkili fikirlerde farklılıklar ortaya çıkmıştır. 1900’lü yıllarda Modernizmin etkisiyle ürün ve kullanılacak materyallerin yapısı ve özellikleri geçmiş dönemlere göre kendini daha çok göstermeye başlamıştır. Teknolojinin getirişiyle birlikte iç dış bağı kuran cam, eğilebilen ahşap, çelik boru profil gibi farklı yöntemlerle elde edilen malzemeler beraberinde birçok özelliği de getirerek uygulayıcılara daha fazla seçenek sunmuştur. Sınırlı imkanları olan ekipmanlar ve süslemeleriyle gündemde olan fikirler yerini kreatif tasarımlara bırakacaktır (Öncel, 2010).

Beyaz yapı elemanlı, geniş açılı penceresi olan ve krom ana malzemesiyle tasarlanan modern evden hiçbir zaman taviz vermediler. Nesnelere endüstriyel ürün gibi sergilenmesi çabasındaydılar.

Modern hareket fonksiyonla beraber kullanıcı merkezli üsluptur. Süslemeden yoksun, düzenli geometrik forma sahip, tümel mekân, teras çatı, makine kullanımıyla bu düşünce sisteminin iki uygulama şekli bulunmaktadır. Corbusier beyaz binaları, Rohe cam gökdelenleri bu dönemde oluşturmuştur. Bu mimarlar hem mimari hem de iç mimari olarak sade ve etkili yollar sunmuşlardır.

Modernizmde esnek mimariye önem verilmiştir. Modern mimari tüm detaylarıyla düşünülerek tasarlanan konut mimarisine karşı esnek, kişisel kullanıma göre değişebilen konutu önermektedir.

1913 yılında ressam Kazimir Malevich beyaz üzerine siyah kareyi yerleştirerek Minimalist akımı başlatmıştır (Şekil 3). Avrupalı ve Amerikalı birçok sanatçı tarafından monokromatik formda yapılan bu çalışma anlam bulmuştur. Bu hareket ile az ve öz düşüncesinin kusursuz işler çıkabileceğini anlatmaya çalışmıştır (Kazmaoğlu, 1997). Sanatçı materyalin doğasını yıkıp yeni çözüm yolları geliştirerek özgün bir düşünce tarzı ortaya koymuştur (Malhan, 2003).

Şekil 3. Kazimir Malevich. Siyah kare, 1914-15.

(Kaynak: (Resim Biterken:Image, 2018))

Kazimir, eseriyle avangart anlayıştan uzaklaşarak yalın eserler ortaya çıkartmak isteyip sanatın yardımı ihtiyacı olmadan gücünü göstererek adını duyurabileceğini ispat etmeye çalışmıştır (Ataseven, 2012). Rus sanatçı, sanatın temsil yönünü felsefesinden, fonksiyonelliğinden ayıklamıştır. Resmin objeleri ön plana çıkartma görevini reddederek eserin kendi kimyasında rafine bir imgesinin olduğu akımını başlatmıştır (Antmen, 2014).

Minimalist akım 20. Yüzyılın ortalarında kendini önemseyen üslubu olan soyut ekspresyonizme karşı tepkisiz kalmıştır. Duygularını yansıtan sanatçıların ussal fikirlerine karşı minimalistler simetri ve düzeni esas almışlardır.

Soyut ekspresyonizm akımını benimsemeyip kendi kurallarını ortaya koyan Minimalizm, barındırdığı yöntemlerle toplum tarafından kabul görmüş olan sanat çalışmalarına farklı seçenekler sunmuştur (Arargüç, 2016).

Geçmişten günümüze “Soğuk Sanat”, “ABC Sanatı”, “Dizisel Sanat” “Retçi Sanat” veya “Temel Strüktürler” isimleriyle bilinen Minimalist akım Amerika’da sanat dünyasıyla bilgi topluluğunu bir araya getirmiştir (Antmen, 2014). Minimalizm’in Amerika’da çok ilgi gören ekoller içinde yer bulmasındaki ana sebep yalın ve üç boyutlu basit kompozisyonlarıyla Uluslararası Üslub’u taklit etmesindedir.

R. Wolheim, figüratif süslemecilikte sadeliğin öncüsü olan Minimalizm kavramını ABD’de ilk defa kullanan kişi olmuştur (Döl & Avşar, 2013). Amerika merkezli olarak ortaya çıkan bu akımın öncüleri Stella, Judd, Flavin, Andre, LeWitt, Serra, Morris bireysel hareket edip Minimalist kimliğini taşımayı reddetmişlerdir. Sanatçılara göre aktif alanı kullanmak boş hacim kullanımından daha coşkuludur. Minimalizm düşünürleri şekil-zemin kuramı ile ölçülü ve düzenli bir şekilde tekrara özen göstermişler (Antmen, 2014).

Minimalist sanatçılar anlaşılır, belirgin, sadelikten yana üç boyutlu basit kompozisyon olan küpü öne sürmüşlerdir. Oranlı tasarım, net, kuralları belli olan alternatif bir sanata yönelmişlerdir.

John Pawson, “Minimum, bir sanat eserinin eksiltilecek geliştirilemeyecek kadar mükemmel olmasıdır.” demiştir. Claudio Silvestrin da bu akım için yalın tasarımlarda birçok görevi üstlenebilen az malzeme ile çok iş çıkartabilme kusursuz bir sistematik yapının ürünü olmasını konuşmasında geçirmiştir (Bedük, 2003).

Frank Stella paralel siyah çizgilerden oluşan eserleriyle Minimalizm’in yolunu açmıştır. Resimlerde çerçeveyi bırakıp tuvali bir bütün olarak kullanmasıyla üç boyutlu olarak algılamaya yol açıp ‘Spesifik Nesne’ ye ulaşmıştır.

Kendiliğinden anlam bulan ‘Spesifik Nesne’ yeni bir ekol oluşturmuştur. Sanatı saf sanat olarak göstermeye çalışan, kullanılan malzemeleri doğal haliyle işleyen Minimalistler heykel ve resim öncülüğündeki Rus sanatının izini sürmüşlerdir (Antmen, 2014). Tasarımcılar eserlerini ‘isimsiz’ şeklinde yayınlamışlardır (Şekil 4- Şekil 5).

Şekil 4. Robert Morris. İsimsiz, 1965-71.

(Kaynak: (Döl & Avşar, 2013))

Şekil 5. Donald Judd. İsimsiz, 1970.

(Kaynak: (Döl & Avşar, 2013))

Endüstri devrimi sonrasında değişen ihtiyaçlara göre tasarlanan alanlar on yıllık zaman periyotlarıyla varyasyonlara uğramıştır. 1990'lı yıllarda Minimal, Organik ve Ekolojik tasarımlar dönemin üslubunu belirlemiştir. 90'lara kadar ussal ve usdışı iki farklı uça yapılan tasarımlar materyallerde yapılan yenilikler sonucu yerini tek düşünce sistemine bırakmıştır (Tuncel, 2011).

1990'lı yıllarda yaşam temposunun artmasıyla beraber kompleks sistemin yorduğu bireyler sadelik ve sakinlik arayışına girmişlerdir bu durum beraberinde Minimalizmi tekrar gündeme getirmiştir.

Güncel olarak hayatımızda yer edinen Minimalizm tasarımın görsel imgesi, mimarlığın bazı temel öğelerinin en az ölçüde yer vermesi anlayışıyla objeyi salt haliyle meydana getirmiştir (Antmen, 2014).

3.1. Mies Van der Rohe'nin Barselona Pavyonu

Mimarlığı sözsüz bina sanatı şeklinde tarifleyen Rohe, modern hareketin mimarisinin anlatımını en aza indirmiştir. Binalarındaki sadelik, doğal malzeme kullanımı ve açık mekân kullanımı büyüleyici yokluk ifadesini yaratır. Rohe yapılarında çağdaş malzemeleri açık açık kullanmıştır. Az malzemeyle kusursuz işçiliğe önem vermiştir.

“Binadaki sadelik bir seçimdir, bir kısıtlama değildir, bir erdem ve ihtiyaç karışımıdır.” diyen Rohe mimarlığı sıra dışı sanat olarak tasarlamaktadır. Rohe'nin mimarlığında Barselona Pavyonunda da gördüğümüz üzere açık plan sistemi vardır. Yapıdaki birimlerin aksine içle dışın bağlantısını yok ederek mekân bileşenlerinin oluşturduğu bina anlayışından uzaklaşmayı hedeflemektedir (Irmak, 2002).

Şekil 6. Mies van der Rohe. Barselona Pavyonu, 1929.

(Kaynak: (Barselona Pavyonu, 2018))

1929 Uluslararası Fuarı için Mies'in tasarladığı 'Barselona Pavilion' ilk önce 'Alman Pavyonu' şeklinde isimlendirilmiştir. Yapı o dönemin Almanya'sının tabiatını bizlere aktarmaktadır. Minimalist akımın temsilcisi olarak kabul görmüştür.

Fuarın komplike yerleşkesinde Barselona Pavyonu huzurlu, nefes alınabilen bir alan olmuştur. Böylelikle ziyaretçileri kendine hayran bırakmıştır.

Traverten zemine inşa edilen pavyon, ait olduğu kentin kargaşasından soyutlanmıştır (Şekil 7).

Şekil 7. Mies van der Rohe. Barcelona Pavilion, 1929.

(Kaynak: (Barselona Pavyonu, 2018))

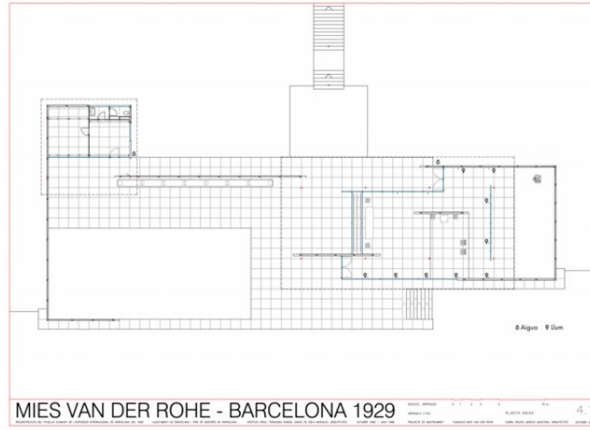

Şekil 8. Mies van der Rohe. Barcelona Pavilion, 1929.

(Kaynak: (Barselona Pavyonu, 2018))

Tek katlı olarak tasarlanan eser konuklarına yaşanılabilir bir mekân sunarken Rohe'nin 'çerçeveler'i de büyüleyici etki bırakır. Bu çerçevelerin insanlarda bıraktığı etki ile mekân daha da geniş algılanmaktadır (Şekil 8).

Pavyonu sekiz kolon taşımaktadır. Böylece açık mekân sistemi sağlayan yapıda bütünlük elde edilmiştir (Şekil 9). Bu sistem iç mekân ile dış mekân arasındaki görsel bağlantıyı koparmamaktadır. Serbest plan sonsuz parçalanmalar seçeneğini getirir (Zevi, 1990).

Şekil 9. Mies van der Rohe. Barcelona Pavilion, 1929.

(Kaynak: (Barselona Pavyonu, 2018))

Yapımında çelik, cam ve doğal taşlara (yeşil Alp mermeri, antik yeşil mermer, traverten ve oniks taşı) yer verilmiştir (Şekil 10).

Şekil 10. Mies van der Rohe. Barcelona Pavilion, 1929.

(Kaynak: (Barselona Pavyonu, 2018))

Mies, Barselona Pavyonu ile 1900'lerin başından cam gökdelenleri yaptığı zamana kadarki süreçte yapıları niteliksel kavramlarından uzaklaştıran, fonksiyonelleştiren, yerleştirme karşıtı bir tutuma imza atmıştır (Kazmaoğlu, 1997). Özetle Rohe'nin oluşturduğu mimari Modernizm içinde Uluslararası üslup oluşturmuş, ayrıntılara verdiği önemle Minimalist tasarımcılara öncülük etmiştir (Irmak, 2002).

3.2. Tadao Ando'nun Azuma Evi

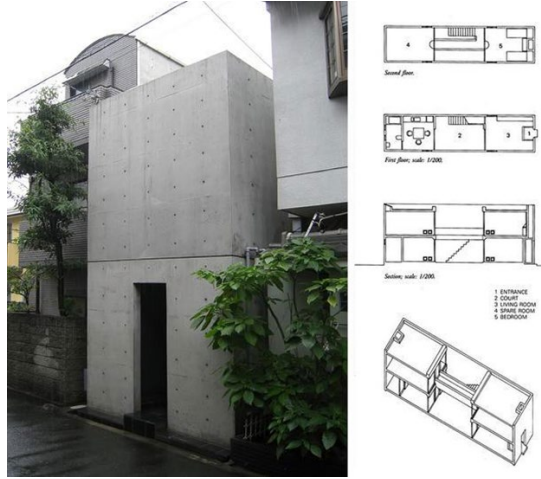
Minimalizm akımının öncülerinden Tadao Ando, mekânlarında duvar ve ışığı çok iyi kullanır. Mies'in şeffaflığına karşı Tadao eserlerinde duvarlar ile sınırlar koymuş, fakat

Japon kültürü konvansiyonel olarak genellikle Minimalizm'e benzemiştir (Kazmaoğlu, 1997).

Ando mimarisinde Japon kültüründen izlenimler görmekteyiz. Betonü pürüzsüz yüzeyiyle, yapıda biçimi soyut geometrik olarak kullanıp bunun yardımıyla doğa ile ışığı mekâna dahil etmiştir.

Yapı bileşenlerinin simetrisi, yalınlığı, ahengi, sürekliliği Ando'nun yapılarındaki özelliklerdir. Hacimde yer alan ekipmanlarının sadeliği ve doğallığı daima ayakta kalacaktır.

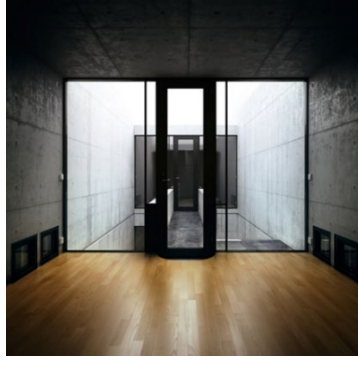
Mimari elemanlar; doğa, ışık, form ve materyal ile hacmi şekillendirirler. Bu malzeme tercihleri gittikçe Ando'nun kuralları olmuştur (Kahya, 2017).

Şekil 11. Tadao Ando. Azuma House, 1975-76.

(Kaynak: (Azuma House, 2021))

Azuma House, Tadao'nun şahsen mimar kimliğiyle çevreye kendisini takdim ettiği değerli binalarından biridir. 1970'lerde yapılan bir yarışmada ödül kazanmıştır. Azuma House'un minimmalliğiyle bu ödülü alması Japon mimarisine göre ilginç karşılanmıştır (Kahya, 2017).

Şekil 12. Tadao Ando. Azuma House, 1975-76.

(Kaynak: (Azuma House, 2021))

Taşıdığı minimal yapı kimliğinin tam anlamıyla hakkını veren bu konut, kısıtlı yaşam alanlarının ferah mekânlara dönüştürülebileceğinin en iyi örneklerindedir (Kahya, 2017). Fonksiyonelliğini dış görünüşe yansıtmaya da 65 m² alana sahip bu binanın içindeki açık bahçesi konutun tüm birimlerini birbirine bağlayıp mekânlar arasındaki bütünlüğü sağlamıştır (Şekil 13).

Şekil 13. Tadao Ando. Azuma House, 1975-76.

(Kaynak: (Azuma House, 2021))

Dar hacimli iç mekânından yüksek performans sağlaması, yapı inşasında tercih edilen ilkel ekipmanları, mekânda ışık kullanımıyla minimalist felsefesini benimseyen önemli yapılarıdır.

3.3. Philip Johnson'ın Cam Evi

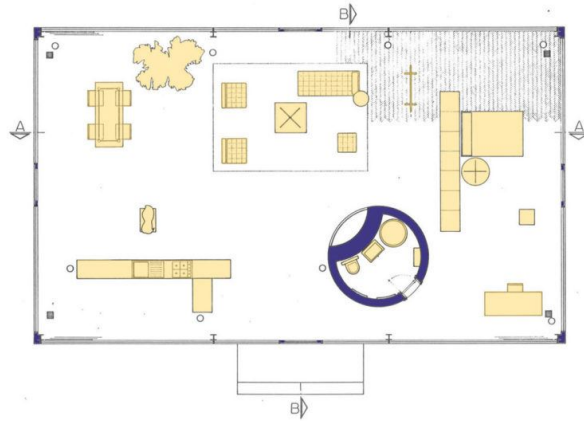
Philip Johnson'ın her yapıtında mimari imzası görölür. Gelişime ve değişime daima açık olan mimar doğacak her türlü sonuca hazır olmasıyla farkını ortaya koymaktadır. Philip, Alman Pavyonu mimarı olan Rohe ile tanıştıktan sonra dostlukları güçlenir ve Modernizm akımının göröldüğü ilk yapıtlarında Rohe'nin etkisinde kalır. Devam eden yıllarda ağır malzemeleri tercih ederek eserlerini görkemli hale getirmiştir.

Şekil 14. Philip Johnson. Cam Ev, 1949.

(Kaynak: (Cam Ev, 2021))

Cam Ev, 1949 yılında Philip Johnson'ın kendi kullanımı için ABD'nin New Canaan eyaletinde yaptığı bir konuttur. Toplam 102 m² alana sahip olan yapının strüktürü çelik iskelet sistemden oluşmaktadır. Cam duvarlardan oluşan dikdörtgen planlı ev, içten dışın okunmasını sağlayarak şeffaf tasarımın önemli örneklerindedir (Şekil 14).

Şekil 15. Philip Johnson. Cam Ev, 1949.

(Kaynak: (Cam Ev, 2021))

Çelik kolonlarla taşınan bina tek bir hacimden oluşmaktadır (Şekil 15). Düz çatılı bu yapı geniş bir arazide farklı bina tipleri ile bir arada konumlanmıştır. Plan şemasına bakıldığında, merkeze yakın; ancak simetriyi bozma amacıyla bir miktar kaydırılmış tuğla malzemeli, masif, silindirik bir kütle yer aldığını görebiliriz (Şekil 16). Bu yapılanmayla mahremiyet alanı oluşturularak iç kısmında banyo, lavabo, WC çözülmüş, mekâna bakan kısmında ise şömine planlanmıştır. Doğa ile bütünleşme arzusuyla hiçbir ikincil mekâna gerek duyulmamıştır.

Şekil 16. Philip Johnson. Cam Ev, 1949.

(Kaynak: (Cam Ev, 2021))

Mekân bölüntüsü, mekânsal çeşitliliğin ve duvar elemanlarının azlığı minimalliği destekleyen bir özelliktir. İç mekânda silindirik dışında hiçbir bölücü eleman kullanılmamış ancak yatma bölümünü belli bir mesafede bırakılan ahşap dolaplar ile oturma ve mutfak bölümünden ayırmıştır (Kahya, 2017). İçten dışın dıştan için okunmasını koyu renkli yatay doğramalar ve kolonlar bölmektedir.

Kullanılan malzemeler arasında cam duvarlar, tuğla ile örülmüş bölücü kütle, iç mekânda ahşap malzeme ile Rohe imzası olan mobilyalar bulunur. Bununla beraber geçirgenliğin hâkim olduğu cam evde tabiatın tüm enerjisi hissedilmektedir.

3.4. Han Tümertekin'in B2 Evi

Han Tümertekin, mimari üslubu olan sadelik görüşünü tasarlanan alanların yaşanılabilir olması için tercih etmiştir. Tasarım planlaması yaparken en önemli kriteri yapı elemanlarının mekân üzerindeki kurgusudur. Tümertekin'in mimarlığını gerekli en az kullanım ile var olanı basite indirgeme anlayışı oluşturur. Çalışmalarının çoğu yatay mimari üzerinedir.

2000'li yılların başında Han Tümertekin tarafından yapılan B2 evi Çanakkale'de yer almaktadır. Doğayla bütünleşik huzurlu yapısıyla yazlık olarak kullanılan B2, Ağa Han Mimarlık dln kazanmıştır (şekil 17).

şekil 17. Han Tümertekin. B2 Evi, 1999-2001.

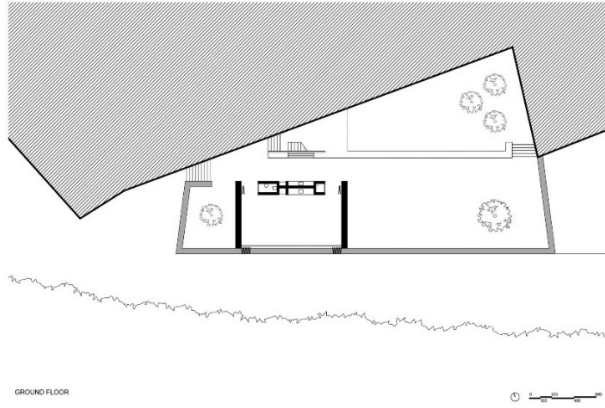
(Kaynak: (B2 Evi / Han Tümertekin (2004), 2018))

Köyün geçmişten günümüze toplumsal yapısını ve doğal yapısını, köy sakinlerinin geçimlerini, hayat standartlarını ele alarak tasarladığı B2, adeta bu toprakların kültür aktarımı ögesi haline gelmiştir.

Hem yenilikçi dizaynı ile dikkat çeken konut hem de kullanılan yöresel ekipman ve yöntemler aracılığıyla mahalli tasarıların arasına girmiştir.

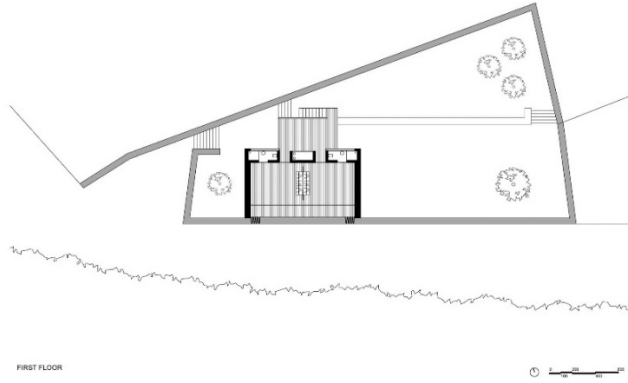
Basit dikdörtgen formda planlanan yapının toplam alanı 150 m² 'dir. Konumlandığı alan içerisinde doğa ile i içe bir yapısı vardır. Standart köy evleri mimarisinin dışına çıkılarak sınırlayıcı elemanlar kullanmayıp şeffaflığı benimseyerek dışla için bağlantısını sağlamıştır.

Üçgen, eğimli bir arazide konumlanan yapı köy evlerinde kullanılan teraslama tekniği ile 600 m² 'lik arsaya yerleşmiştir (şekil 18).

Şekil 18. Han Tümertekin. B2 Evi, 1999-2001.

(Kaynak: (B2 Evi / Han Tümertekin (2004), 2018))

Şekil 19. Han Tümertekin. B2 Evi, 1999-2001.

(Kaynak: (B2 Evi / Han Tümertekin (2004), 2018))

İç mekân planlamasında da yalınlığı gördüğümüz B2 evi kullanıcıların fazla harcamalardan kurtulmak istediği için zahmetsiz olarak yapılmıştır. Basit şekilde mekânlar kurgulanmış ihtiyaç alanlarına göre mekânlar zemin ve üst kata ayrılmıştır. Bu katlar arasındaki geçiş dışarıda yer alan merdiven vasıtasıyla yapılmaktadır. Alt katta yaşam alanı, üst katta yatak odaları planlanmıştır.

Evin dış mekânlarından da yararlanılarak verimli bir şekilde kullanım elde edilmiştir. Yarı açık mekânda bir çekirdek oluşturulup burada ıslak hacimler ve depo çözümlenmiştir.

Konutta yalın bırakılan beton duvarla beraber taş duvar kullanılarak doğal malzemeler tercih edilmiştir (Şekil 20). Merdiven çelik ve ahşap malzemedendir. Çatıya kadar uzanan taş malzeme burada sabitlenmemiştir.

Şekil 20. Han Tümertekin. B2 Evi, 1999-2001.

(Kaynak: (B2 Evi / Han Tümertekin (2004), 2018))

Şekil 21. Han Tümertekin. B2 Evi, 1999-2001.

(Kaynak: (B2 Evi / Han Tümertekin (2004), 2018))

Han Tümertekin'in de tasarım anlayışıyla konutta hem mimari hem de iç mimari planlamasında minimalist akım benimsenmiştir. Bütün özellikleriyle B2 evi Türkiye'de yapılmış minimalist mimariye örnek gösterilebilir.

4. KONYA'DA SEÇİLEN MİNİMAL KONUTLARIN İNCELENMESİ

Minimalist yaklaşım konutlarda, yapının biçim ve yapısında saf geometriyi kullanarak indirgemeci bir tutum sergilemesidir. Konutun minimalist felsefeyle yapıp yapılmadığını, tasarım planlaması ve yerleşim planı çerçevesinden yorumlayabilmek için plandaki oda sayısı, mekân öğelerinin ve bölüntünün adedi ile denge durumu incelenmelidir.

Tez kapsamında seçilen binaların 2013 ve sonrasında yapılmasından dolayı o yıllardaki Konya ili nüfus piramidi incelendiğinde ortalama hane halkı büyüklüğünün giderek azaldığı görülmektedir (Şekil22). Bununla beraber değişen yaşam koşullarıyla bireysel yaşamı tercih edenlerin sayısı günden güne artış göstermektedir.

	2010	2011	2012	2013	2014	2015	2016	2017
TÜRKİYE	3,89	3,76	3,69	3,63	3,57	3,52	3,48	3,45
KONYA	3,86	3,74	3,67	3,63	3,58	3,54	3,51	3,49

Şekil 22. Yıllara göre ortalama hane halkı büyüklüğü.

(Kaynak: (Konya'nın hanehalkı büyüklüğü azaldı, 2021))

Bireysel yaşam alanına uygun olan Konya'daki konutlardan Doğan Yapı Stüdyo Daire, Kız Öğrenci Konukevi, Ufuk Sitesi ve Divan Meram Konutları örnek olarak seçilmiştir.

4.1. Doğan Yapı Stüdyo Daire

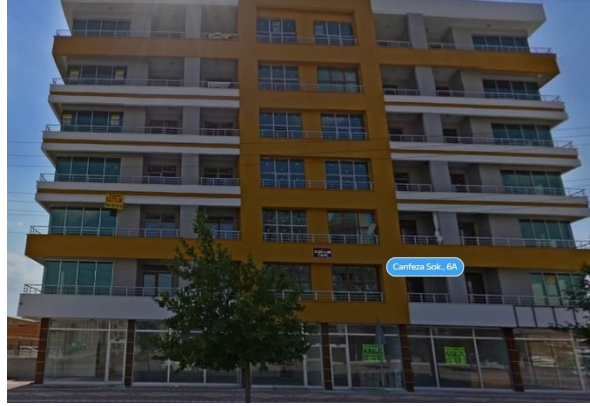
Konya'nın Karatay ilçesi Fetih mahallesinde bulunan Doğan Yapı Stüdyo Daire çalışma kapsamında seçilen ilk örneklerdendir (Şekil 23). Doğan yapı tarafından 2014 yılında yapılmıştır. Şehir merkezine çok yakın bir konumda yer almaktadır. Yakın çevresinde bir adet üniversite, birçok okul, spor ve kongre merkezi, hastane, adliye binası ve yeşil alanlar bulunmaktadır. Sosyal alanların olduğu bölgede konumlanan yapı çevresi itibariyle farklı kullanıcı grupları içermektedir. Bugüne kadar konutun kullanıcı talepleri akademisyenler, doktorlar, avukatlar ve öğrenciler tarafından olmuştur.

Şekil 23. Doğan Yapı Stüdyo Daire Konumu.

(Kaynak: (Google Earth, 2021))

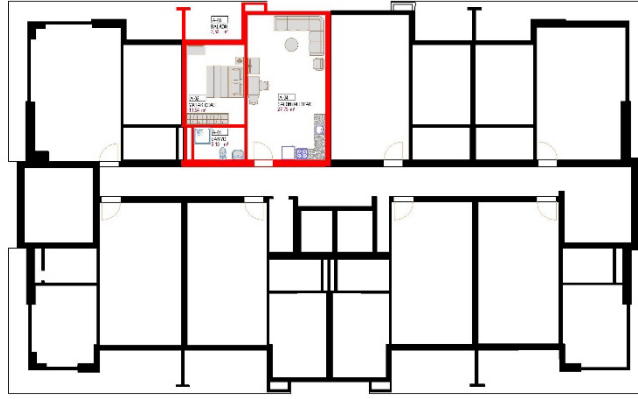
Yapı simetrik plan düzenine sahip olup yerleşim planlamasında fazla alan kullanımından kaçınılmıştır. 6 katlı olarak yapılan binanın her katında 8 daire olmak üzere toplam 48 daire mevcuttur. Cephesindeki büyük açıklıklardan doğal ışık kullanımı sağlanmıştır. Tüm birimler cephe etrafında düzenlenmiş olup bundan ötürü yapıda sağır duvar bulunmamaktadır. Cephe tasarımı olarak denge ve basitlik söz konusudur. Açık renk tonları kullanılarak abartısız bir planlama görülmektedir (Şekil 24).

Şekil 24. Doğan Yapı Stüdyo Daire Ön Cephe Görünümü

(Kaynak: (Yandex Haritalar, 2021))

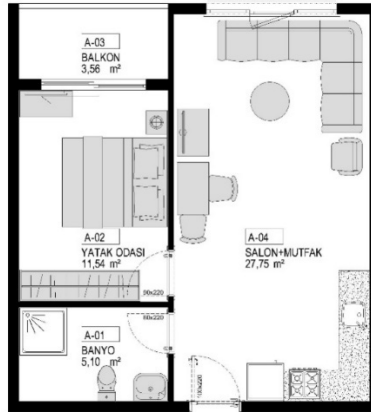
Birimler dikdörtgen plan şemasına sahip olup açık plan düzeninde oluşturulmuştur (Şekil 21). Salon ve mutfak, yatak odası, banyo ve balkonla beraber toplam 48 m² 'dir. Tüm mekanlara erişim yaşam alanından sağlanmaktadır. Hacimler tek tek ele alındığında banyoya 5 m², yatak odasına 11,5 m², balkona 3,5 m², salon ve mutfağa 27,5 m² ayrılmıştır.

Şekil 25. Doğan Yapı Stüdyo Kat Planı.

(Kaynak: Emine Civelek tarafından şematize edilmiştir.)

Batı cepheden giriş yapılan konutta direkt olarak yaşam alanı bizi karşılar. Bu mekânda yemek hazırlama ve yeme, çalışma, dinlenme gibi eylemler gerçekleştirilmektedir. 4x7 metre ölçüsünde açık mekân düzenine sahip bu alanın salon kısmında L tipi bir koltuk, berjer, TV dolabı ve çalışma masası bulunmaktadır. Koltuğun üzerinde konumlanan kombi açıkta bırakılmıştır. Kullanıcıların TV izleyebilmesi, dinlenebilmesi, çalışabilmesi için yeterli alanlar olmasına rağmen yemek yeme eylemini karşılayabilecek donatının olmadığı gözlenmiştir.

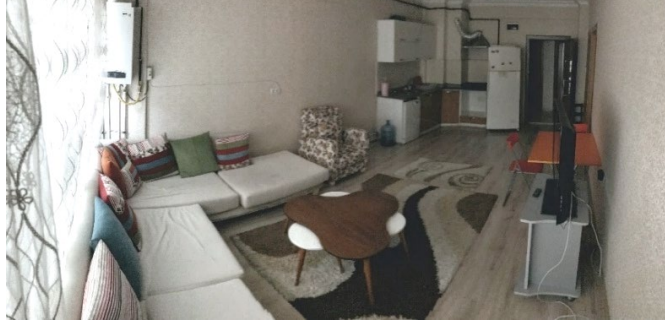

Şekil 26. Doğan Yapı Stüdyo Daire Planı.

(Kaynak: Emine Civelek tarafından şematize edilmiştir.)

Doğu cepheli bu konutta gün ışığı alımı maksimum şekilde değerlendirilmiştir. Aydınlatma ihtiyacı salon ve mutfak için birer tane takılan ampulle karşılanmaktadır. Girişte vestiyerin veya bu ihtiyacı karşılayacak askılığın olmaması dikkat çekmiştir.

Mutfak kısmında L tipi bir tezgâh alanı mevcuttur. Organizasyon çözümlemesindeki mutfak üçgeni planlaması gerekli minimum ölçüde tutulmuştur. Mevcut mutfak düzeninin uzun kenarında tezgâh üzeri sabit depolama birimi yer almaktadır. Beyaz eşya tercihi ankastre olarak yapılmıştır (Şekil 27).

Şekil 27. Doğan Yapı Stüdyo Daire Yaşam Alanı.

(Kaynak: Civelek arşivi, 2021)

Tavanlarda beyaz boya, duvarlarda duvar kâğıdı, mutfak tezgâhi ile üst dolap arasında seramik, siyah granit tezgâh ve zeminde ahşap parke kullanılmıştır. Tercih edilen duvar kâğıdı sade ve orta tonlardadır. Oysa bu küçük alanları tasarlarken kullanılan renk, doku ve malzeme büyük önem arz etmektedir. Açık renk tonlarında seçimin olması ferahlık ve mekanın daha geniş algılanması açısından kullanıcıya avantaj sağlayacaktır. Zeminde açık renkli ahşap parke kullanılması hem yaşamaya elverişli hem de sıcak bir ortam oluştururken uzun ömürlü olmaması, sürekli bakım gerektirmesi minimal tutum açısından negatif bir etki oluşturmaktadır. Ayrıca malzemenin kolay deforme olmasından dolayı giriş için kullanılması uygun değildir.

Mutfağa geçtiğimizde ise dolaplar sunta lamdan yapılmış olup dayanıksız durmaktadır. Üst dolaplarda Minimalizm'in simgesi olan beyaz kullanılmış, alt dolaplarda daha koyu bir renk tercih edilmiştir. Burada kullanılan materyallerle yapılan işçilik yetersiz bulunmuştur. Gerekli bütün eşyaları depolayacak kadar dolap konulmamıştır.

Odaların kapısında ahşap ve cam bir araya getirilerek şeffaflık sağlanmış, mekanlar arası ışık geçirgenliğinden yararlanılmıştır.

Aydınlatma gündüz için doğal ışık kullanımıyla beraber yeterli bulunsa da akşam kullanımı için yetersiz kalmaktadır.

Stüdyo dairede planlanan yatak odasına yaşam alanından erişim sağlanıp, bu oda 3x4 metre ölçüsündedir. Mekânda gardırop, çift kişilik yatak, bir adet komodin ve şifonyer yer almaktadır. Yere kadar cama sahip olan odadan balkona çıkılmaktadır. Bu hacimde de gün ışığından maksimum derecede faydalanılmıştır. Aydınlatma ihtiyacı bir adet ampul tarafından karşılanmaktadır.

Plan şemasında da görüleceği üzere kapı karşısına konumlandırılan gardırop kapının açılmasına engel olmaktadır (Şekil 28). Planlamada yerleştirilen şifonyer geçiş için yeterli alan bırakmamıştır. Genel olarak mekânda sıkışıklık hissedilmektedir.

Şekil 28. Doğan Yapı Stüdyo Daire Yatak Odası.

(Kaynak: Civelek arşivi, 2021)

Şekil 29. Doğan Yapı Stüdyo Daire Yatak Odası.

(Kaynak: Civelek arşivi, 2021)

Aydınlatma için gündüz büyük pencere açıklığıyla doğal ışık kullanımı yeterli bulunsa da akşam kullanımı için yetersiz kalmaktadır (Şekil 29).

Tavanlarda beyaz boya, duvarlarda duvar kâğıdı ve zeminde ahşap parke kullanılmıştır. Tercih edilen duvar kâğıdı sade ve orta renk tonlarındadır. Sıkışık hacimde duvar yüzeylerinin de getirdiği kasvet ile birlikte mekânın olduğundan da küçük algılanmasına neden olmuştur. Zeminde açık renkli ahşap parke kullanımı açısından herhangi bir olumsuz etki görülmemektedir. Hatta açık renk tercih edilmesi bu küçük mekân için pozitif yönde etkisi olmuştur. Mobilyalarda yıpranma payının büyük olduğu sunta lam malzeme kullanılmıştır.

Yaşam alanından erişim sağlanan banyo 2x2,5 metre ölçüsündedir. Banyo hem konut kullanıcıları tarafından hem de misafirler tarafından kullanılmaktadır. Bu mekânda 90x90'lık duşakabin, klozet, standart lavabo ve altı depolama olarak değerlendirilmiş dolap bulunmaktadır. Çamaşır makinesi için duşakinin yanında 90 santimetre yer ayrılmıştır (Şekil 30). Ergonomik olarak düzenlenen banyoda oldukça sade bir tasarım yapılmıştır.

Şekil 30. Doğan Yapı Stüdyo Daire Banyo.

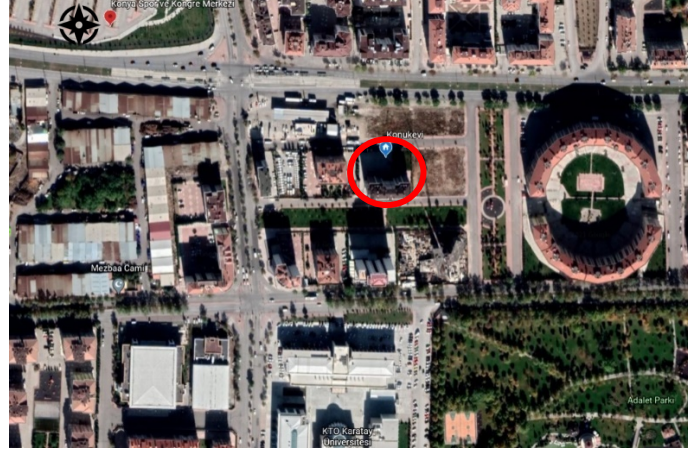
(Kaynak: Civelek arşivi, 2021)

Tavanda PVC asma tavan paneli, duvarlarda ve zeminde seramik kullanılmıştır. Oldukça dayanıklı ve mekân kullanımına uygun malzemeler tercih edilmiştir.

4.2. Kız Öğrenci Konukevi

Konya'nın Karatay ilçesi Fetih mahallesinde bulunan Konukevi çalışma kapsamında seçilen ikinci bir örnektir (Şekil 31). Önceki örnekleme olan konut ile aralarında 50 m

mesafe bulunmaktadır. Ün yapı tarafından 2013 yılında yapılmıştır. Üniversiteye 50 m mesafede konumlanan konukevinin kullanıcıları üniversitede eğitim gören kız öğrencilerdir.

Şekil 31. Kız Öğrenci Konukevi Konumu.

(Kaynak: (Google Earth, 2021))

Loft stüdyo daireler olarak 1+1 ve 2+1 şeklinde iki tip planlama yapılmıştır. 7 katlı binanın her katında 10 daire planlaması yapılmıştır (Şekil 32). Toplamda 67 daireden oluşan binada genel mutfak ve müdür odası da yer almaktadır. Bu daireler 2-3-4-5-6 kişinin kullanımına sunulmaktadır.

Şekil 32. Kız Öğrenci Konukevi Ön Cephe Görünümü

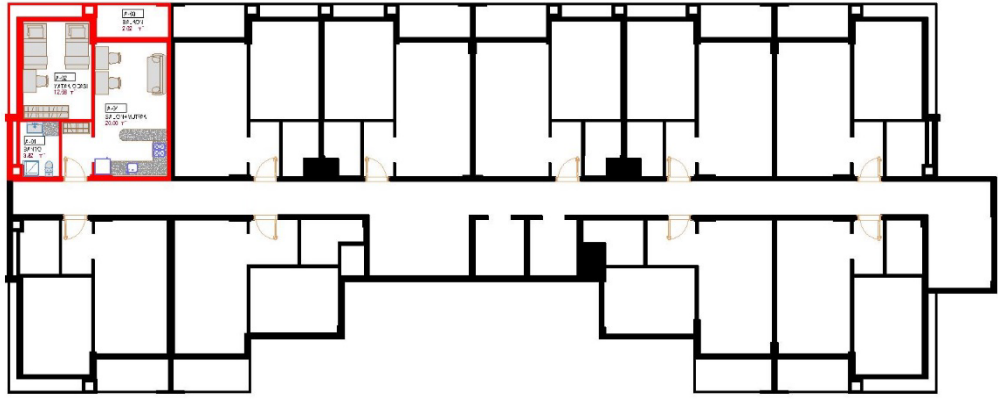
(Kaynak: (Konukevleri, 2021))

Cephe tasarımında doluluk boşluk oranı eşit düzeyde yapılmış olup birbirini tekrar eden çizgiler görülmektedir. Her dairede balkon planlamasıyla birlikte yere kadar uzanan

pencereler sayesinde maksimum gün ışığından yararlanılmaktadır. Dış cephede açık renk tonları hakimdir.

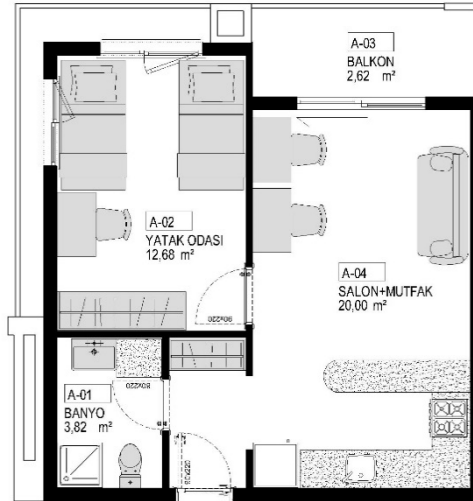
Tez çalışmasında 1+1 dairenin mekan düzeni incelenmiş olup ölçüleri alınarak plan şeması çıkarılmıştır. Bilgi edinilen ve çalışmada sunulan bu daire 2 kişinin kullanımına yönelik düzenlenmiştir.

Kare form içine mekansal organizasyonlara göre bölümlenme yapılmıştır (Şekil 33). Toplamda 40 m² alana sahip olan mekânda banyoya 4 m², yatak odasına 12,5 m², balkona 3 m² ve yaşam alanına 20 m² ayrılmıştır.

Şekil 33. Kız Öğrenci Konukevi Kat Planı.

(Kaynak: Emine Civelek tarafından şematize edilmiştir.)

Şekil 34. Kız Öğrenci Konukevi Planı.

(Kaynak: Emine Civelek tarafından şematize edilmiştir.)

Kuzey cepheden girilen dairede ilk olarak bizi küçük bir antre karşılamaktadır (Şekil 34). Kapının karşısına konumlanan aynalı bir vestiyer dolabı mevcuttur (Şekil 35). Mekân burada doğu ve batı yönlerinde şekillenmektedir. Doğu yönünde banyo, batı yönünde ise yaşam alanı planlanmıştır.

Şekil 35. Kız Öğrenci Konukevi Antre.

(Kaynak: Civelek arşivi, 2021)

Şekil 36. Kız Öğrenci Konukevi Antre.

(Kaynak: Civelek arşivi, 2021)

Yaşam alanında yemek hazırlama ve yeme, dinlenme ve çalışma eylemleri sürdürülmektedir. Bütünleşik planda mutfak 7 m² , salon ise 13 m² 'dir. Bu mekânın ölçüleri 3,5x6 metre uzunluğundadır. Salon kısmında ikili çeyyat ve iki adet çalışma masası bulunmaktadır. Mekânda ihtiyaçtan fazla mobilya kullanımından kaçınılmıştır. Dinlenebilecekleri, çalışabilecekleri ve hareket edebilecekleri yeterli alan bırakılmış olup mekân düzeninde ergonomi göz önüne alınmıştır (Şekil 37).

Şekil 37. Kız Öğrenci Konukevi Salonu.

(Kaynak: Civelek arşivi, 2021)

Güney cephede yer alan pencereden doğal ışık sağlanmaktadır. Pencere yere kadar planlanmıştır. Bu cephede konumlanan pencereden böylelikle gerekli ısı ve ışıktan yarar sağlanmaktadır.

Şekil 38. Kız Öğrenci Konukevi Yaşam Alanı.

(Kaynak: Civelek arşivi, 2021)

Modern çizgilere sahip olan mutfak U plan tipine sahiptir. Üçlü ankastre set, tezgâh altı ve üstü depolama birimleri ve buzdolabı için ayrılan kısım mevcuttur. Organizasyon çözümlemesindeki mutfak üçgeni verimli bir şekilde tasarlanmıştır. İhtiyaç olan bütün gereçler için yeterli depolama hacmi düzenlenmiştir. Tezgâh arası koridor mesafesi 100 santimetre olarak ölçülmüştür. Mutfak işlevleri için yeterince tezgâh alanına sahip olup salon tarafındaki tezgâh ise birden çok işlev için kullanılmaktadır. Gerektiğinde tezgâh alanı olarak gerektiğinde ise yemek yeme alanı olarak değerlendirilmektedir (Şekil 38).

Şekil 39. Kız Öğrenci Konukevi Mutfak.

(Kaynak: Civelek arşivi, 2021)

Tavan ve duvarlar soft renklerle boyalı, zeminler açık renkte ahşap parkeli, donatılar ise açık renk sunta lamdan oluşmaktadır. Vestiyer dolabının üst kısmı tamamıyla aynadan oluşmakta ve bu giriş alanını olduğundan daha geniş hissedilmesini sağlamıştır.

Mutfakta; tezgâh gri tonlarında granit, tezgâh arası renkli fayans, dolapların üst kısmı minimalizmin simgesi olan beyaz renkte alt kısmı bordo tonlarında yansıtıcılığı yüksek olan malzemelerden tercih edilmiştir. Ankastre sette inox kullanımı alandaki bütünlüğü sağlamıştır.

Yatak odasına salon kısmından geçilip, 13 m² alana sahiptir. 2 kişinin kalabileceği tarzda planlanan oda 3x4 metre ölçüsündedir. Doğu ve güney cephede yer alan pencerelerden gün ışığı almaktadır. Mekânda gardrop, çalışma masası ve iki adet de bazalı yatak bulunmaktadır. Simetrik düzende yerleştirilen yatakların arasındaki mesafe 80 santimetre olarak ölçülmüştür. Yatma ve çalışma eyleminin karşılandığı odada donatılar arası gerekli minimum mesafe bırakılmıştır (Şekil 40).

Şekil 40. Kız Öğrenci Konukevi Yatak Odası.

(Kaynak: Civelek arşivi, 2021)

Tavanda, duvarlarda, zeminde ve yatak odası mobilyalarında soft renklerin kullanılmıştır. Yatak odası mobilyalarındaki sunta lam malzemenin seçimi zemindeki ahşap parkenin rengine çok yakın bir tondadır.

Antrenin doğu cephesinde konumlanan banyonun ölçüleri 1,5x2,5 metre ölçüsündedir. Hacimde 70x70'lik duşa kabin, klozet, hilton lavabo, şofben dolabı ve çamaşır makinesi için ayrılmış dolaplı kısım bulunmaktadır (Şekil 41). Bu mekandaki organizasyon çözümlemesi paralel şekilde yapılmış olup aralarında 100 santimetre mesafe bırakılmıştır.

Şekil 41. Kız Öğrenci Konukevi Banyo.

(Kaynak: Civelek arşivi, 2021)

PVC asma tavan paneli, sunta lam dolaplar, duvarlarda ve zeminde seramik kullanıldığı görülmektedir.

4.3. Ufuk Sitesi

Konya'nın Karatay ilçesi Fetih mahallesinde bulunan Ufuk Sitesi çalışma kapsamında seçilen bir diğer örneklerdendir. Ufuk inşaat tarafından yapılmıştır. İki blok şeklinde yapılan sitede toplam 82 daire mevcuttur. İncelenen diğer iki örnekle aynı konum üzerindedir. Şehir merkezine çok yakın bir noktada yer almaktadır. Yakın çevresinde bir adet üniversite, birçok okul, spor ve kongre merkezi, hastane, adliye binası ve yeşil alanlar bulunmaktadır. Sosyal alanların olduğu bölgede konumlanan yapı çevresi itibariyle farklı kullanıcı grupları içermektedir (Şekil 42). Bugüne kadar konutun kullanıcı talepleri avukatlar, akademisyenler, doktorlar ve öğrenciler tarafından olmuştur.

Şekil 42. Ufuk Sitesi Konumu.

(Kaynak: (Google Earth, 2021))

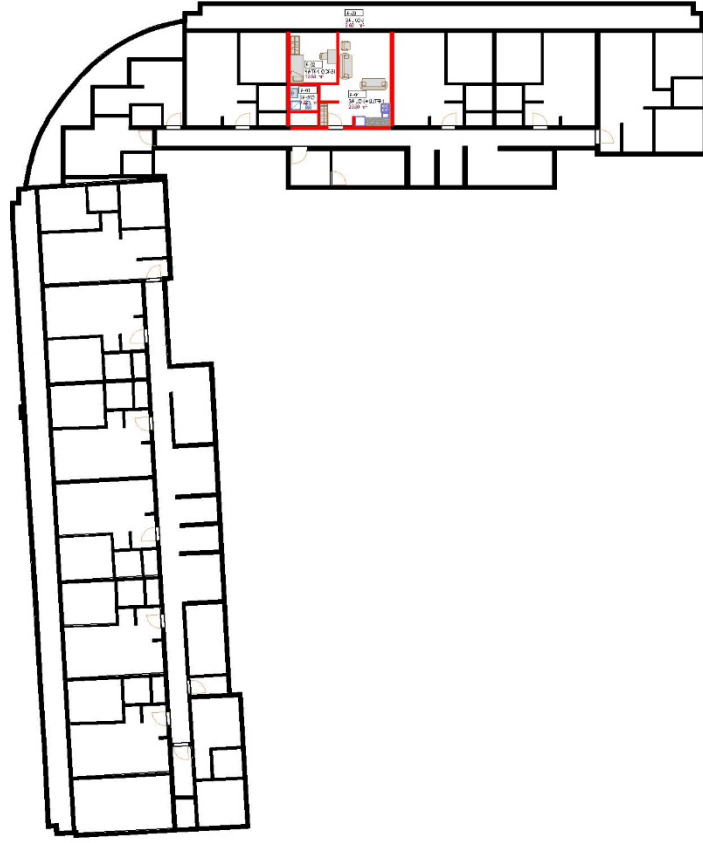
Bodrum + Zemin + 6 kattan oluşan sitenin her katında 7 daire bulunmaktadır (Şekil 43). Katlardaki planlama köşelerde 2+1 daire ve diğer kısımlarında 1+1 daire olacak şekilde yapılmıştır.

Tez çalışmasında 1+1 dairenin mekan düzeni incelenmiş olup ölçüleri alınarak kat planı ile beraber plan şeması çıkarılmıştır. Kare formda mekan çözümlenmesi yapılmış olan daire açık düzende oluşturulmuş salon ve mutfak, yatak odası, banyo ve balkonla beraber toplam 48 m² 'dir. Tüm mekanlara erişim yaşam alanında oluşturulmuş küçük bir koridorla sağlanmaktadır. Hacimler tek tek ele alındığında banyoya 3 m², yatak odasına 11 m², balkona 10 m², salon ve mutfaka 24 m² ayrılmıştır.

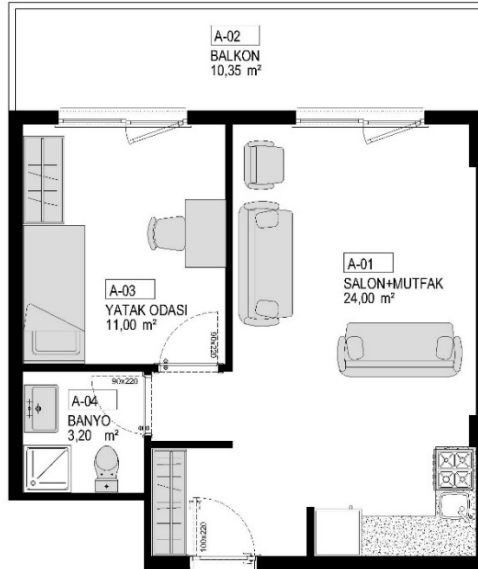
Şekil 43. Ufuk Sitesi Cephe Görünümü.

(Kaynak: (Google Earth, 2021))

Şekil 44. Ufuk Sitesi Kat Planı.

(Kaynak: Emine Civelek tarafından şematize edilmiştir.)

Şekil 45. Ufuk Sitesi Daire Planı.

(Kaynak: Emine Civelek tarafından şematize edilmiştir.)

Kuzey cepheden giriş yapılan konutta duvarlarla bir bölümlenme yapılarak giriş alanı oluşturulmuştur. Buradan mekan bizi mutfağa ardından da salon kısmına yönlendirmektedir. Bütünleşik planda mutfak 6 m² , salon ise 15 m² 'dir. Alanda yemek hazırlama ve yeme, dinlenme gibi eylemler gerçekleştirilmektedir. 3,5x6,5 metre ölçüsünde açık mekân düzenine sahip bu alanın salon kısmında iki tane çekyat ve berjer bulunmaktadır (Şekil 46). Mekânda sirkülasyon için yeterli alan bırakılmıştır.

Şekil 46. Ufuk Sitesi Yaşam Alanı.

(Kaynak: Civelek arşivi, 2021)

Güney cephede yer alan pencereden doğal ışık sağlanmaktadır. Pencere büyük bir açıklık şeklinde planlanmıştır. Bu cephede konumlanan pencereden böylelikle gerekli ısı ve ışıktan yararlanılmaktadır.

Şekil 47. Ufuk Sitesi Mutfak.

(Kaynak: Civelek arşivi, 2021)

Mutfak kısmında L tipi bir tezgâh alanı mevcuttur. Tezgah üstü ocak, tezgah altı ve üstü depolama birimleri ve buzdolabı için ayrılan kısım mevcuttur. Organizasyon çözümlemesindeki mutfak üçgeni sağlıklı, hatalı bir şekilde konumlandırılmıştır (Şekil 47).

Şekil 48. Ufuk Sitesi Vestiyer Dolabı.

(Kaynak: Civelek arşivi, 2021)

Tavan ve duvarlar soft renklerle boyalı, zeminler açık renkte ahşap parkeli, donatılar ise çoğunlukla açık renk sunta lamdan oluşmaktadır. Zeminde ahşap malzeme kullanılması hem ekonomik hem hafif hem de yalıtım yönünden faydalı bir seçim olmuştur.

Mutfakta; tezgâh sarı tonlarında granit, tezgâh arası renkli fayans, dolapların üst kısmı minimalizmin simgesi olan beyaz renkte alt kısmı ahşap renk tonlarında yansıtıcılığı yüksek olan malzemelerden tercih edilmiştir. Dar alanlı mutfakta dolap kapaklarındaki yansıma sayesinde derinlik algısı oluşmakta ve pozitif yönde etki ederek olduğundan daha büyük algılanmasına neden olmaktadır.

Yatak odası 3x3,5 metre ölçüsündedir. Mekânda gardırop, tek kişilik yatak, sürgülü depolama elamanı ve çalışma masası yer almaktadır. Yere kadar cama sahip olan odadan balkona çıkılmaktadır. Bu hacimde de gün ışığından maksimum derecede faydalanılmıştır. Aydınlatma ihtiyacı bir adet ampul tarafından karşılanmaktadır. Yatma ve çalışma eyleminin karşılandığı oda tek kişinin kullanımı için oldukça ideal bir boyutlara sahiptir (Şekil 49).

Şekil 49. Ufuk Sitesi Yatak Odası.

(Kaynak: Civelek arşivi, 2021)

Tavanda, duvarlarda, zeminde ve yatak odası mobilyalarında soft renklerin kullanımı avantaj oluşturmuştur. Küçük alanlarda açık renk tercihi mekanı ferah, olduğundan daha geniş algılamamızı sağlar. Yatak odası mobilyalarındaki sunta lam malzemenin seçimi zemindeki ahşap parkenin rengine çok yakın bir tondadır. Malzemelerin doğasından gelen güzellikleriyle açık tonlarda kullanılması sade, estetik bir görünüm oluşturmuştur.

Yaşam alanından küçük bir koridorla oluşturulan alandan erişimin sağlandığı banyo 2x2 metre ölçüsündedir. Banyo hem konut kullanıcıları tarafından hem de misafirler tarafından kullanılmaktadır. Bu mekânda 80x80'lik duşakabin, klozet, hilton lavabo ve altı depolama olarak değerlendirilmiş dolap bulunmaktadır (Şekil 50).

Şekil 50. Ufuk Sitesi Banyo.

(Kaynak: Civelek arşivi, 2021)

Banyoda kullanılan elemanların alan için yeterli bulunduğu, bu alanda bulunması gereken çamaşır makinesinin yerleşecek yerinin olmadığı gözlemlenmektedir.

Malzeme olarak bir duvar yüzeyinde koyu renk fayans diğer duvar yüzeylerinde ise beyaz renk fayans kullanıldığı, zeminde seramik döşemenin yapıldığı ve dolap malzemesi olarak ise sunta lam kullanıldığı görülmektedir.

4.4. Divan Meram Konutları

Konya'nın Selçuklu ilçesi Beyşehir çevre yolunda bulunan proje tez çalışması kapsamında incelenen son örnektir (Şekil 51). Diğer örneklem olan çalışmalardan bir oda fazladır. Mimari ve statik projesi Girayhan mimarlığa ait olup, yapımı ise Yıldız Tepe inşaat tarafından gerçekleştirilmiştir. 2019 yılında inşaatına başlanmış ve 2021 yılında oturma haline gelmiştir. 2+1 tip planında toplam 38 daireden oluşmaktadır.

Şekil 51. Divan Meram Konutları Konumu.

(Kaynak: (Google Earth, 2021))

Yakın çevresinde hastaneler, okullar, kurslar ve üniversite binası bulunmaktadır. Şehir merkezinden biraz uzakta konumlanmış fakat ulaşım imkânı fazla olan bir bölgededir. Birçok kullanıcı gruplarını bir araya getirebilecek tarzda olan yapıda henüz kimse oturmamaktadır.

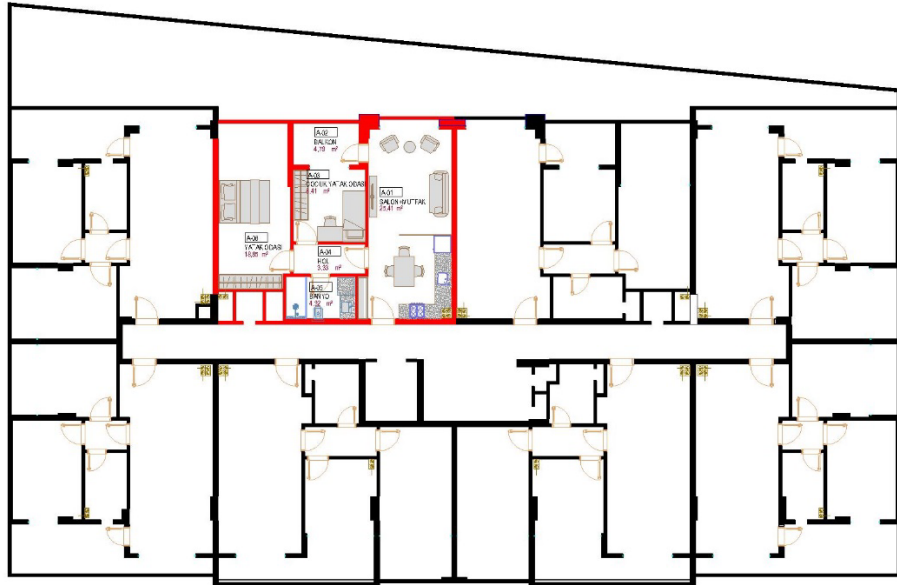

Şekil 52. Divan Meram Konutları Ön Cephe Görünümü.

(Kaynak: (Girayhan Mimarlık, 2021))

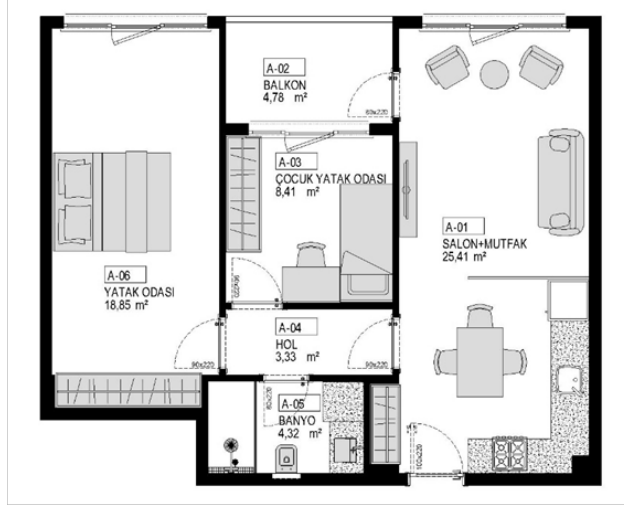
Kat planında 8 daire çözümlenmesi simetrik şekilde yapılmış olup, iki farklı büyüklükte daire tipi oluşturulmuştur. Cephe tasarımında koyu renk kullanımı hakim olup ışık ve gölgeden yararlanılmıştır. Orta aksdan simetriği alınan bina böylelikle bir denge yakalamıştır (Şekil 52).

İncelenen konut güneybatı cepheli 2+1 tipinde net 65 m² olup açık planla düzenlenen yaşam alanı, 2 adet yatak odası, 1 banyo ve 1 adet balkondan oluşmaktadır. Yatak odasına 19 m², çocuk yatak odasına 9 m², banyoya 4 m², balkona 4,5 m² ve yaşam alanına 25 m² alan ayrılmıştır.

Şekil 53. Divan Meram Konutları Kat Planı.

(Kaynak: Emine Civelek tarafından şematize edilmiştir.)

Şekil 54. Divan Meram Konutları Planı.

(Kaynak: Emine Civelek tarafından şematize edilmiştir.)

Kuzeydoğu cephesinden hem konuta hem de yaşam alanına girilmektedir. Yaşam alanının organizasyon çözümlemesinde hem salon hem de mutfak yer almaktadır. Bu hacimde birden fazla eylem (dinlenme, oturma, yemek hazırlama ve yeme) gerçekleştirilmektedir. 3,5x7,5 metre uzunluğunda olan mekân yarı geçirgen bölücü elemanla uzun kenarından ikiye ayrılmıştır. Konuta girer girmez 11 m² 'den oluşan mutfak planlaması mevcutken, geri kalan kısmında yani 14,5 m² 'de salon yer almaktadır (Şekil 54).

Şekil 55. Divan Meram Konutları Yaşam Alanı.

(Kaynak: Civelek arşivi, 2021)

L biçimli mutfakta yemek masası ve 3 sandalyesi, beyaz eşyaları, tezgâh altı ve üstü dolapları ile duvara gömme olarak yapılmış vestiyer yer almaktadır. Genel olarak

minimal tarzda mobilyalar tercih edilmiştir. 80x120 santimetre ebatlarındaki masa, tezgahlar ile arasında gerekli minimum mesafe bırakılarak yerleştirilmiştir (Şekil 55). Vestiyer kapının arka tarafında kalacak şekilde dört kapaklı olarak 140 santimetre genişliğinde mekâna özel olarak tasarlanmış gömme bir mobilyadır.

Salon kısmının mekân öğeleri TV ünitesi, 2 adet berjer, üçlü koltuk ve sehpa şeklindedir. Bu iki hacmi birbirinden camlı yarı geçirgen bölücü eleman ayırır. Yine bu elemanda yerden tavana kadar 210 santimetre ölçüsünde mekâna göre özel tasarlanmıştır. TV ünitesinin derinliği 40 santimetre genişliği ise 120 santimetredir. Bu donatı elemanı mekânın uzun kenarına üçlü koltuğun karşısına gelecek şekilde konumlandırılmıştır (Şekil 56).

Yaşam alanı, güneybatı cephesinde yer alan yere kadar uzanan büyük açıklıktan doğal ışık almaktadır. Mekânın gece kullanımı için aydınlatma planlaması asma tavanda yer alan gizli aydınlatmalardan ve armatürlerden sağlanacak şekilde yapılmıştır.

Şekil 56. Divan Meram Konutları Salon.

(Kaynak: Civelek arşivi, 2021)

Şekil 57. Divan Meram Konutları Mutfak.

(Kaynak: Civelek arşivi, 2021)

Yapılan planlamada mutfak üçgeni olarak bir tarafa eviye ve buzdolabının yerleştirilip diğer tarafa ise ocağın konumlandırılması donatı kullanımını açısından oldukça işlevseldir. Mekânda tezgâh altı ve tezgâh üstü olarak yeteri kadar depolama alanı bulunmaktadır. Bulaşık makinesinin yeni teknolojiyi kullanarak dolap kapaklarının içine saklanması bütüncül minimal bir görüntü sunmuştur. Mutfak işlevlerini gerçekleştirecek ve mutfak gereçlerini koyabilecek kadar elverişli bir tezgâh alanı mevcuttur (Şekil 57).

Şekil 58. Divan Meram Konutları Vestiyer Dolabı.

(Kaynak: Civelek arşivi, 2021)

Yaşam alanının malzemelerini ele aldığımızda zeminde ahşap görünümlü seramikler oldukça dayanıklı uygun bir kullanım olmuştur. Tavanda ise gizli led aydınlatmalı, beyaz boyalı bir asma tavan uygulaması vardır.

Vestiyer dolabında, mutfak dolaplarında ve bölücü elemanda kemik beyazı rengi kullanılmıştır. Yansıtıcılığının yüksek olması ile donatılarda kullanılan bu parlak malzeme, mekânda derinlik hissi oluşturmuştur. TV ünitesi, süpürgelikler ve kapılarda ise yine aynı malzeme kullanılmış fakat gri renk ve daha mat bir seçim yapılmıştır. Duvarlar, mekâna uygun soft renkte yalın bir duvar kâğıdı ile kaplanmıştır. Tezgâh arasında koyu gri renkte seramik kullanılarak karışıklık elde edilmiştir.

Gelişen teknolojiyle beraber tezgâh malzemesi olanakları da artmıştır. Divan Meram'da daha ekonomik olan kompozit malzeme tezgâh olarak seçilmiştir. Beyaz renk yönünde yapılan tercihle daha aydınlık bir yüzey elde edilmiştir.

Ebeveyn yatak odasına holden giriş yapılmaktadır. Konut içerisinde yaşam alanıyla aynı konumlanan ebeveyn yatak odası 19 m² 'dir. Küçük konut standartlarına göre büyük bir kullanım alanına sahiptir. 3x6 metre uzunluğunda olan bu odada 180'lik çift kişilik bazalı

yatak ve duvara gömme olarak yapılan 250 santimetre ölçüsünde özel tasarım bir gardırop mevcuttur. Yapılan bu planlamayla mobilya, mekân içerisinde âdeta yüzmektedir. Alan gereksinimlerine göre başucu depolama elemanı veya makyaj masası gibi donatıların eksik olduğu gözlenmiştir. Mekânda sadece ortalı bir şekilde konumlandırılan yatak mevcuttur. Yatak yerleştirildikten sonra geçiş mesafesi ise 85 santimetre olarak bırakılmıştır (Şekil 59).

Güneybatı cephede konumlanan pencere açıklığı oldukça büyüktür. Günün büyük bir zaman diliminde doğal ışıktan yararlanılmaktadır. Böylelikle ısı açısından da bir kazanım elde edilmektedir.

Şekil 59. Divan Meram Konutları Yatak Odası.

(Kaynak: Civelek arşivi, 2021)

Şekil 60. Divan Meram Konutları Yatak Odası.

(Kaynak: Civelek arşivi, 2021)

Evin genelinde kullanılan duvar kâğıdı bu mekânda da kullanılmıştır. Tüm duvarlarda aynı duvar kâğıdı malzemesi tercih edilmiştir. Depolama biriminde yine yaşam alanında

gördüğümüz yansıtıcılığı yüksek MDF lake uygulaması yapılmış, tasarım olarak depolama birimlerinin aynısı uygulanmıştır. Donatılarda, kişinin tercihine göre kolay renk değiştirebilme imkânı ve de kolay hasar görmeyen, sağlam bir malzeme olarak MDF lake uygulaması olumlu bir etki yaratmıştır.

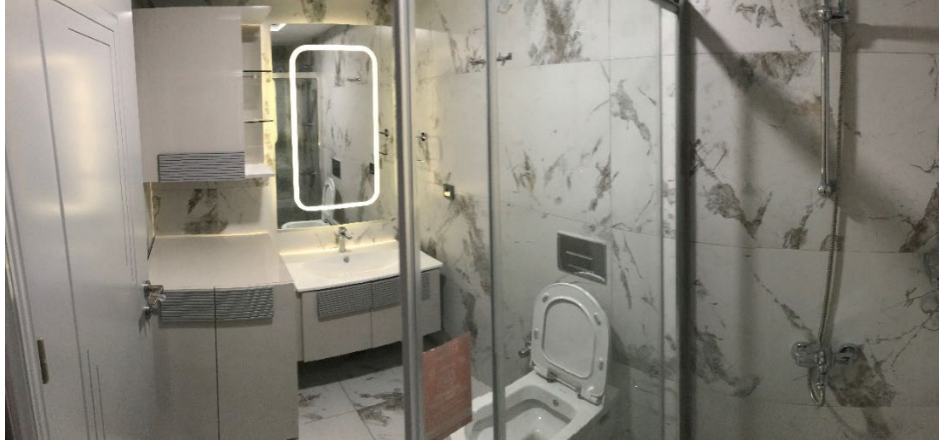
Çocuk yatak odasına holden erişim sağlanmaktadır. Hacim içerisinde çalışma, uyuma ve dinlenme eylemleri sürdürülmektedir. Kare formulu bu oda 8,5 m² alana sahiptir. Odanın bir de güneybatı cephesinde bulunan 5 m² 'lik balkonu vardır. 3x3 metre uzunluğundaki mekânda tek kişilik bazalı yatak, çalışma masası ve 200 santimetre genişliğinde gardırop bulunmaktadır. Kullanıcının mekânda gerekli ihtiyaçlarını karşılayabileceği bütün mekân öğeleri mevcuttur. Kapının giriş alanı boş bırakılıp geriye kalan tüm kısımlar birbiriyle temas halinde sıkışık bir yerleşim düzenlemesi yapılmıştır (Şekil 61).

Şekil 61. Divan MeraM Konutları Çocuk Yatak Odası.

(Kaynak: Civelek arşivi, 2021)

Çocuk odasının karşısında konumlanan banyoya aynı holden erişilmektedir. Banyo hem evin kullanıcıları tarafından hem de misafirler tarafından ortak kullanılmaktadır. 1,5x3 metre uzunluğunda planlanan hacim 4,5 m² alana sahiptir. Hacimde modern tarzda yapılmış kısa kenarda planlanan duş kabin, teknolojinin bize sunduğu yeni bir sistem olan ve alan kazanımı sağladığımız modern gömme rezervuarlı klozet, çamaşır makinesi ve deterjanlar için dolap ve Hilton lavabo olduğu tespit edilmiştir (Şekil 62).

Şekil 62. Divan Meram Konutları Banyo.

(Kaynak: Civelek arşivi, 2021)

Malzeme olarak duvarlarda ve zeminde aynı seramik kullanılmıştır. Oldukça dayanıklı olan bu malzemenin tercihi yerinde bir kullanım olmuş, ıslak hacimde yalıtımı daha üstte tutmaya olanak sağlamıştır.

4.5. Yapılan İncelemelerden Elde Edilen Bulgular

Tez kapsamında ele alınan örnek dairelerde minimallik ölçütleri genel bir bakış açısıyla değerlendirilmiştir. Minimalist akımın en önemli öğelerinden olan fonksiyonellik kullanışlılık, hacimden maksimum verim kriterleri de göz önünde bulundurularak akımın etkileri Konya'daki konutlardan bireysel yaşam alanına uygun olan Doğan Yapı Stüdyo Daire, Kız Öğrenci Konukevi, Ufuk Sitesi ve Divan Meram konutları incelenmiştir.

Çalışmada incelenen ilk örnek olan Doğan Yapı Stüdyo Dairesini donatı kullanımı açısından minimallik ölçütleriyle analiz edecek olursak alan ya da mobilya tasarımlarında esnekliği sağlayabilecek, mahremiyet olgusunu karşılayabilecek bir tasarımın olmadığı gözlemlenmiştir. Kombinin borularıyla beraber açıkta bırakılması mekânda göz yormaktadır. Ergonominin göz ardı edildiği mekânda, donatılarının tümünün hareketli olması minimalist yaklaşımı benimsediğini göstermektedir. Fakat depolama sorununa çözüm bulunamamıştır. Mekân bileşenlerinin, bölücülerin veya yapı elemanlarının fonksiyonel kullanımıyla var olan hacmi daha verimli kullanarak minimalist akımın etkileri biçimsel anlamda bir yol gösterecektir. Mutfakta alan kazanımı maksadıyla ankastre tercih edilmiş olsa da genellikle seçilen mobilyaların uygun olmadığı ve yetersiz kaldığı tespit edilip minimal tutum sergilemediği görülmüştür. Elde edilen bulgular

dahilinde mobilyalar tek tek incelendiğinde genellikle açık renkli tercih edilmesi güzel gibi düşünülse de mekânda bir araya gelince kargaşa yarattığı düşünülmektedir. Renk, doku ve malzeme çeşitliliği çok fazladır. Böylelikle alanda bütünlük sağlanamamış, minimal yaklaşımın sağlanamadığı gözlemlenmiştir.

Yatak odasında kullanılan donatıların dar hacimli alanlar için tasarlanmadığı gözlemlenmiştir. Yerleşim düzeni bakımından mahremiyet olgusu göz ardı edilmiştir. Mekâna uygun ölçülerde donatı seçilmemiş, ergonomi arka plana atılmıştır. Yatağın altındaki bölüm ölü alan olarak değerlendirilmiştir. Tasarımlarda fonksiyonel mobilya ve alanların kurgulanma süreci önemlidir. Fakat burada görüldüğü üzere hareketli mobilyalar mekâna göre özel tasarlanmadığından mekân verimli bir şekilde kullanılamamıştır. Minimal ölçütler ele alınarak düzenleme yapılmadığı tespit edilmiş, minimalist yaşam kültüründen uzak olduğu düşüncesine varılmıştır.

Banyoda kullanılan elemanların yeterli bulunup ihtiyaç dışı donatıya yer verilmemiştir. Elemanlar arasında minimum ölçüler bırakılarak yerleşim planlaması yapılmıştır. Minimalist yaklaşım doğrultusunda banyo işlevsel olarak kullanıma uygun, gerekli eylemlerin karşılanması için minimum ölçülerde, yeteri kadar donatının kullanılmasıyla, yapılan renk ve malzeme seçimlerinin bu tutumu sergilediği söylenebilir.

Tez kapsamında incelenen ikinci örneğin salonunu donatı tercihi açısından minimallik ölçütleri kapsamında incelediğimizde yerleştirilen hareketli ve sabit mobilyaların doğru bir kullanım olduğu görülmektedir. Koltuk seçiminin çekyat tarzında olması farklı işlevleri karşılamaktadır. Planlamada genel itibarıyla fonksiyonellik düşünülmüşken çalışma masası bu özelliği karşılamamaktadır. Bu masa gerektiğinde katlanabilir, toplanabilir, modüler ya da depolama görevlerinden hiçbirini yerine getirmemektedir. Bu tarz minimal konutlarda eleman seçimi yapılırken mobilyaların ayarlanabilir, toplanabilir ve modüler yapıda olmaları büyük önem arz etmektedir. Kullanılan mobilyaların minimal yapılardaki ölçütlerinden çok yer kaplamayan, hareketli ve hafif yapıda olma özellikleri doğru bir yaklaşımda bulunulduğunu göstermektedir.

Mutfak kısmında donatı kullanımı mekânda bir düzeni yaratmakla beraber açık mekân planlamasında işlevlere göre bölümlenmeyi de sağlamıştır. Ankastre tercihi hem alan kazanımı hem de görünüm açısından bütüncül minimal bir yüzeyin oluşmasında faydalı olmuştur. Bu alandaki tasarım oldukça işlevsel olarak düzenlenmiştir.

Malzemeleri analiz ettiğimizde zeminde ahşap malzeme kullanılarak hem ekonomik hem hafif hem de yalıtım yönünden faydalı bir seçim olmuştur. Ayrıca bu malzemenin doğal ve geri dönüştürülebilir özelliği ekolojiye katkı sağlamaktadır. Çekyatın ve yere serilen halının koyu ve canlı renklerde olması mekandaki yalınlığı bozmuştur, karmaşıklık yaratmıştır. Dar alanlı mutfakta dolap kapaklarındaki yansıma sayesinde derinlik algısı oluşmakta ve pozitif yönde etki ederek olduğundan daha büyük algılanmasına neden olmaktadır. Fayanslarda fazladan üçüncü ve dördüncü renklerin girmesiyle beraber sadelikten uzaklaşmıştır. Yaşam alanında kullanılan renkler dışında minimal kriterler doğrultusunda örnek olacak bir tasarım yapılmıştır.

Yatak odasında çok işlevli bazalı yatak seçimini görmekteyiz. Dar hacimler için bu tarz özelliklerde donatı seçimi büyük önem arz etmektedir. Hem uyuma işlevini hem de depolama işlevini karşılayarak mekândan kazanım elde edilmiştir. Odada yer alan gardırop iki kişinin kullanabileceği yeterli büyüklüğe sahiptir. Fakat çalışma masasına bu mekânda yer verilmesi gereksiz bir tercih olmuştur. Onun yerine açık raflı bir masa ya da kitaplık kullanımı öğrencilerin ihtiyacını karşılamasına yardımcı olurdu. Bu mekân için işlevleri karşılayabilecek donatı eksikliğini olduğunu, simetrik yerleşimle beraber basit bir düzen oluşturulduğunu, mekân yerleşiminin ergonomik olduğunu, fonksiyonel yatak seçiminin pozitif bir değer kattığını, ekonomik malzemeler seçildiğini ve malzeme çeşitliliğinden kaçınıp bütüncül bir tasarım yapıldığını ancak renk bakımından mekânın bu dengeyi bu tutumu koruyamadığını söyleyebiliriz.

Banyoyu ele aldığımızda kullanılan elemanlar gerekli işlevleri karşılamak için minimum ölçülerde tutulmuş olup alan olanaklarından maksimum şekilde fayda sağlanmıştır. Ergonomik kullanılabilen mekânda sade bir tasarım yapılmıştır. Dolaplardaki malzeme tercihinin ıslak hacim için dayanıksız olduğu, uzun süreli kullanılamayacağı, duvarlarda ve zeminde kullanılan seramiklerin birbiriyle uyumlu olmadığı, bir bütünlük sağlayamadığı gözlemlenmiştir. Mekânı kullanan kişilerin oradan en iyi düzeyde yararlanabilmesi için hacmin yoğunluğu, alan olanakları, masrafları ve bakımı gibi maddeler göz önüne alınmalıdır. Konukevinin banyosunu bu kriterler kapsamında ele alacak olursak alan dengeli ve basit bir şekilde kurgulanmış, yerleşim yapılırken hem elemanlar hem de aralarındaki mesafe minimum tutulmuştur. Fakat malzeme tercihleri gerek birbirleriyle olan uyumsuzluk gerek mekân kullanımına uygun olmayan materyaller kullanılması sebebiyle minimalist yaklaşımı sergileyememektedir.

Önceki incelenen iki örneğe çok yakın konumda yer alan Ufuk sitesinin salonunu donatı tercihi açısından minimallik ölçütleri kapsamında incelediğimizde koltuk seçiminin çekyat tarzında olması hem farklı işlevleri karşılama niteliği barındırdığından hem de depolama ihtiyacını karşıladığından minimal mekân için avantaj sağlamıştır. Alanda siyah renkli borular açıkta bırakılarak göz yormakta ve karmaşıklık yaratmaktadır. Hareketli donatıların tercih edilmesi mekânda esnekliği sağlamıştır. Mekandaki yoğunluğun dengede bırakılması, kullanıcının alandan verim alabilmesini de beraberinde getirmektedir. Kapının arkasında vestiyer dolabının duvara gömme olarak yapılması alanda gizlenerek minimal bir görünüme katkı sağlamıştır.

Mutfak kısmını analiz edecek olursak mutfak işlevleri için yeterince tezgâh alanının olmadığı tespit edilmiştir. Gerekli ekipmanların tezgâhta kullanımı söz konusu değildir. Sabit mutfak dolapları yeterli depolama ihtiyacını karşılayamamaktadır. Mutfak üçgeni planlamasının hem ergonomik açıdan hem de işlevsellik açısından doğru yapılmadığı görülmektedir. Mutfak alanında veya salon kısmında yemek yeme işlevini karşılayacak bir donatının olmadığı tespit edilmiştir. Mekânı daha fonksiyonel, daha verimli kullanabilmek adına genellikle seçilen mobilyaların mutfak için yetersiz kaldığı tespit edilmiştir.

Malzemeleri ele aldığımızda çekyatın koyu renklerde olması mekânı boğmuştur ve hacmi olduğundan daha küçük algılamamıza neden olmuştur. Küçük alanda birçok koyu renk kullanılmasıyla ferah bir görünümünden uzaklaşmıştır. Mekâna genel olarak baktığımızda malzeme çeşitliliğin ve renklerin kullanımıyla karmaşıklık ortaya çıkmış ve bütünlükten uzaklaşıldığı gözlemlenmiştir.

Yatak odasında minimalist mekânların donatı özelliklerinden birden çok işleve sahip bazalı yatak seçimini görmekteyiz. Dar hacimler için bu tarz özelliklerde donatı seçimi büyük önem arz etmektedir. Hem uyuma işlevini hem de depolama işlevini karşılayarak mekândan kazanım elde edilmiştir. Odada yer alan gardırop kullanıcıya yeterli gelmemektedir. Minimal boyutlarda donatı kullanılarak mekânda alan hareketliliğine yer ayrılmıştır. Planlamada sade ve hareketli mobilyaların kullanılması minimallik kapsamında pozitif bir etki oluşturmuştur.

Banyoda elemanlar arasında bırakılan mesafenin yeterli olmadığı, ergonomik açıdan kurallara uyulmadığı, kapı açıkken mekânda hareketliliğinin daha da kısıtlandığı

gözlenmiştir. Yerleşim planlaması olarak mahremiyet olgusunun göz önüne alındığını görmekteyiz. Dolaptaki malzeme tercihinin ıslak hacim için uygun olmadığı, uzun süreli kullanılamayacağı söz konusudur. Duvar ve zemin için alan kullanımına uygun bir malzeme tercihi yapıldığını söyleyebiliriz. Ancak koyu renk kullanımı mekân algısını negatif yönde etkilemektedir. Neticede minimal ölçütler doğrultusunda banyonun işlevsel olarak kullanıma uygun olmadığı, gerekli eylemlerin karşılanması için yeterli mesafenin bırakılmadığı, yapılan renk ve malzeme seçimleriyle bu tutumu sergileyemediğini söyleyebiliriz.

Son olarak Konya’da seçilen dördüncü konut olan Divan Meram’ın salonunda yarısı hareketli yarısı da sabit mobilyalar kullanılmıştır. Mevcut kapılardan, TV ünitesine kadar birçok eleman aynı tasarı çizgisinde tek elden çıkmış ve mekânda bütünlüğü sağlamıştır. Modern çizgiye sahip olan bu alanda ortalıkta göz yoracak, alan kaybı oluşturacak herhangi bir mekân bileşeni bulunmamaktadır. Bütünlüğü, yalınlığı ve mahremiyeti olan ergonomik bir mekân düzenlemesi yapıldığı gözlenmektedir. Mekâna özgü tasarlanan mobilyalarda MDF lake uygulaması yapılmıştır. Minimalist mekânda bu malzemenin tercihi ile beraber birçok olumlu sonuç da beraberinde gelmiştir. Dayanıklı oluşu, renk sınırlamasının olmayışı, tasarımda özgürlüğü sağlaması ve uzun vadede ekonomik olması pozitif yönde etkilemiştir. Zeminde kullanılan ahşap görünümlü seramik malzeme kolay temizlenebilme, uzun ömürlü olma, ısıya ve çarpmalara karşı dayanıklı olma özelliğiyle doğru bir tercih olmuştur. Yaşam alanında açık renk kullanımıyla beraber daha ferah ve daha aydınlık bir görünüm elde edilmiştir. Sonuç olarak mekâna geniş perspektifte baktığımızda derli toplu, sade, net, işlevsel, mahremiyet olgusunu gözetken, bütünlüğüyle minimalist tutumu sergileyen, kaliteli bir tasarımın olduğunu söyleyebiliriz.

Yatak odasındaki donatı kullanımını işlevler açısından değerlendirdiğimizde yetersiz kaldığı tespit edilmiştir. Bununla beraber gereğinden büyük bir alan planlamasıyla mekânda büyük bir boşluk ve ölü alanların doğduğu gözlemlenmektedir. Minimal konutlarda tercih edilen donatı özelliklerinden depolanabilirliği olan bir yatak tercihi ve gömme olarak planlama evresinde mekâna özgü tasarlanan gardırop, kapı ile beraber bir uyum içerisinde olup diğer incelenen örneklere göre bir fark yaratmıştır. Bunun sonucunda estetik bir görünüm oluşmuştur. Malzeme seçimiyle zeminde ahşap parke kullanımı sıcak bir ortam oluşturmuş, yalıtım açısından mekâna uygun ileriye dönük

ekonomik bir tercih yapılmıştır. Malzemenin kendisinden gelen doğal güzelliği ile estetik bir görünüm sağlanmıştır.

Çocuk yatak odasının donatı kullanımına baktığımızda mekânda sıkışıklıkla beraber gelen sirkülasyon alanının yetersizliği gözlenmektedir. Alan içerisinde tek kişinin kullanımı için ihtiyaçtan fazla depolama alanı bulunmaktadır. Küçük alanlarda yaratıcı fikirler ile hem gereksinimlerin karşılanması hem de ekstra alan kazanımı yönünden üçüncü boyuttan yararlanmak önemli bir detaydır. Bu mekânda yatağın bazalı bir şekilde kullanımının aksine üçüncü boyuta kaldırılarak alt kısmında çalışma eylemini karşılayan, fonksiyonel bir donatı tercihi, alan verimliliğini de artırır. Yerleşim düzeni ve yapılan tasarımla beraber hacimde ergonomik olmadığı görülmüştür. Malzeme olarak bir değerlendirmede bulunursak zeminde ahşap parke kullanımıyla sıcak bir ortam oluşturulmuş, yalıtım açısından mekâna uygun, geri dönüştürülebilir, ekonomik bir tercih yapılmıştır. Malzemenin kendisinden gelen doğal güzelliği ile estetik bir görünüm oluşturulmuştur. Duvarlarda kâğıt uygulaması darbelere karşı dayanıklı, uzun yıllar boyu kullanma imkânı sunan, ekonomik ve temizliği kolay olan bir materyaldir. Çocuk odası için oldukça uygun bir tercih olmuştur.

Banyo, ortaklaşa kullanan bireylerin dar alanda beklentilerini karşılayacağı, alandan maksimum şekilde faydalanabileceği, verimli koşullarda ergonomik bir düzenlemeye sahiptir. Donatı elemanlarının paralel konumlandırılması mekânda dengeyi sağlamıştır. Kullanılan elemanlar gerekli işlevleri karşılamak için gerekli minimum ölçülerde tutulmuş olup alan olanaklarından maksimum şekilde fayda sağlanmıştır. Donatıların yerleşim planlamasında mahremiyet olgusu gözetilmiştir. Ergonomik kullanılabilen mekânda sade bir tasarım yapılmıştır. Sonuç olarak minimal ölçütler doğrultusunda banyo işlevsel olarak kullanıma uygun, gerekli eylemlerin karşılanması için minimum ölçülerde, ekstra masraftan uzak, yeteri kadar donatının kullanılmasıyla, yapılan renk ve malzeme seçimleriyle diğer incelenen örneklemeler arasından örnek olmaya adaydır.

5. SONUÇ

Tez kapsamında Konya'daki örnek seçilen Doğan Yapı Stüdyo Daire, Kız Öğrenci Konukevi, Ufuk Sitesi ve Divan Meram Konutlarında minimalist yaklaşım incelenmiştir. Mimarlıkta minimalizm hakkında detaylı bilgi verilmiştir. Bu ekolün yansıtıldığı Dünya'daki ve Türkiye'deki yapılardan örnekler incelenmiştir. Çalışma alanı olarak Konya'nın Selçuklu ve Karatay ilçelerindeki 1+1 ve 2+1 dairelerden oluşan dört tane küçük konut ele alınmıştır.

Günümüzde giderek popülerleşen Minimalizm akımını, doğuşundan itibaren ele alarak tarihsel süreç içerisinde konut mimarisindeki uygulama yöntemlerini inceleyen bu çalışma, Minimalist düşünce biçiminin mekanlar üzerindeki etkisini göstermeyi amaçlamıştır.

Konya'da üniversite ve hastane ile bağı olan bireylerin genelde tekil yaşamı tercih etmesinden ötürü araştırmada analiz edilen konutlar bu yapıların çevresinde yer almaktadır. Çalışmada incelenen konutların tasarım planlamaları, malzeme tercihleri ve donatı özellikleri minimallik ölçütleri kapsamında analiz edilmiştir. Konutlardan ölçüler alınmış, ilgili kişilerden bilgilere ulaşılmış ve yerinde fotoğraflama yapılmıştır. Daha sonrasında ise alınan ölçülere göre plan çizimi gerçekleştirilmiştir. İncelenen örneklerde de gördüğümüz üzere salon ile mutfak açık plan düzeninde yapılmış, diğer mekanlara ulaşım bu alan üzerinden sağlanmaktadır.

Bu çalışmada incelenen Konya'daki konutlar dar alanda çözümlenmiş bir planlamaya sahiptirler. Konutlar her ne kadar mekansal bölümlenmelerde iyi olsalar da aynı şeyi iç mekan düzenlemesi ve donatı özellikleri açısından görememekteyiz. Minimum alanda maksimum verim sağlayabilmek adına en başta yapılması gerekenlerden biri de mekânı iyi analiz edip hangi eylemlerin gerçekleştirileceğine dair bir planlama yapılmasıdır. Tez çalışmasında incelenen örnekler düşünüldüğünde bu tutumun kimi mekanlarda sergilendiği kimi mekanda göz ardı edildiği net bir şekilde görülmektedir. Yapının inşasından itibaren bu küçük mekanlara özgü yapılan tasarımların alan verimliliği ve kaliteli bir yaşam için ne kadar da etkili olduğu sadece son örnekte görülmüştür. İncelenen konutlarda donatı özelliklerinin önemi ortaya konmuş, bu doğrultuda minimal konutlar için yapılan mobilya tercihleri analiz edilmiştir. Doğru yapılan seçimlerde mekandan verim elde edildiği ve yaşam kalitesinin arttığı gözlemlenmiştir. Minimal konutlarda

özellikle yapının planlama evresiyle beraber iç mekan donatılarını da dahil edip bir bütün gibi düşünülmesi, teknolojinin olanaklarından yararlanarak pratik ve akıllı çözümler sonucunda tasarlanması kullanıcıya alan imkanı ve bununla birlikte daha uyumlu, daha ergonomik, daha işlevsel, daha sade ve net bir görünüm elde edilmesini sağlayacaktır.

Minimal konut deyince akla ilk modüler olma özelliği gelmektedir. Fakat incelenen örneklerde de görüldüğü üzere modüler bir mobilya kullanımına rastlanmamıştır. Bununla beraber açılıp kapanabilen donatı çözümleri ve boyutsal esnekliğe sahip donatılar da minimal konutların en önemli donatı özellikleri olmasına rağmen yapılan çalışmada bu tip örneklerle de rastlanılmamıştır. Mahremiyet olgusu genel olarak göz ardı edilmiştir. Bu çerçevede Konya’da değişen aile yapısıyla beraber minimalist konutların kullanıcı talepleri bireysel yaşamı tercih eden kesim olduğu tespit edilmiştir. Açık plan çözümleriyle mahremiyet olgusunun ortadan kalktığı bu mekanlarda, geleneksel aile yapısındaki kullanıcılara uygun olmadığı ve bu grubun tercih etmediği görülmüştür. Bu doğrultuda incelenen örneklerdeki gibi minimal konutların şehrin merkezinden ziyade daha çok üniversite, okul, hastane gibi yapıların yakınında konumlandığı görülmüştür.

Sonuç olarak tez çalışmasında analiz edilen örneklerde görüldüğü gibi temel öğelerde, donatılarda ve mekanlarda doğal ışıktan yararlanılması, malzemenin saf haliyle kullanılması, tasarım planlamasında sadelikten yana olma gibi kriterler göz önünde bulundurularak değerlendirme yapılmıştır. Zihindeki ve hayatımızdaki fazlalıklar kişiyi yorduğu için birey gereksiz yedeklemelerden kurtularak minimalist yaşam felsefesiyle yaşamaya başlamıştır. Böylece hayat kalitesini artırıp mutlu olmayı başarmıştır. Tüm ihtiyaçlar düşünülerek uygun koşullarda bir tasarımın ortaya çıkması olası olumsuzlukları ortadan kaldırarak, büyük bir avantaj yaratır.

KAYNAKLAR

- Altay, Ş., & Özgündoğdu, A. F. (2017). Yaşamdan Sanata, Sanattan Yaşama Akımlar. *Ulakbilge*, 1561-1575.
- Altınok, H. (2010). İç Mekân Tasarımında Malzemeye Bağlı Biçim / İşlev / Estetik. *Mimarlıkta Malzeme*, 67-70.
- Altınok, H. Z. (2012). Mekân Kullanımında Özgürlük: Esneklik. *Standard*, 26-30.
- Antmen, A. (2014). *20. Yüzyıl Batı Sanatında Akımlar*. İstanbul: Sel Yayıncılık.
- Arargüç, M. F. (2016). Sanattan Edebiyata Minimalizm ve Edebi Bir Uygulama: Ann Beattie'nin "The Rabbit Hole As Likely Explanation". *Atatürk Üniversitesi Güzel Sanatlar Enstitüsü Dergisi*, 88-113.
- Aras, L. (2014). Bir Mimarlık Bilinmeyeni: Postmodern Gündelik Yaşamda 'Konut' Tükendi mi? *Megaron*, 104-105.
- Ataseven, O. (2012). Dan Flavin'in Mekânı Dönüştüren Işığı ve Minimalizme Yaklaşımı. *ART-E*, 85-95.
- Ayanoğlu, H. (2010). Konut İç Mekân Mobilya ve Donatısında Teknolojik Gelişmelerin ve Değişen Tasarım Kriterlerinin Mekâna Yansıması. *Yüksek Lisans Tezi*. Ankara: Hacettepe Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü.
- Azuma House*. Erişim Adresi: <https://www.archiweb.cz/en/b/dum-azuma>. Erişim Tarihi: 18 Şubat 2021
- Barcelona Pavyonu*. (2018, 12 22). Arkitektüel : <https://www.arkitektuel.com/barcelona-pavyonu/> adresinden alındı
- Bedük, D. (2003). Bilgi / İletişim Çağı ve İç Mekân Tasarımı. *Sanatta Yeterlik Tezi*. İstanbul: Mimar Sinan Üniversitesi Fen Bilimleri Enstitüsü.
- Bulhaz, B. (2014). Küçük Konutlarda İç Mekân Analizi: Ankara'da İki Konut Örneği. *Yüksek Lisans Tezi*. Ankara: Atılım Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü.
- Cam Ev*. Erişim Adresi: <https://www.arkitektuel.com/cam-ev/>. Erişim Tarihi: 1 Haziran 2021

Ching, F. D. (2011). *İç Mekan Tasarımı Resimli*. (B. Elçioğlu, Çev.) İstanbul: YEM Yayın.

Claudio Silvestrin Architects. Erişim Adresi: <https://www.claudiosilvestrin.com/portfolio/esplanade-apartments/>. Erişim Tarihi: 1 Haziran 2021

Corbusier, L. (2013). *Bir Mimarlığa Doğru*. (S. Merzi, Çev.) İstanbul: Yapı Kredi Yayınları.

Dede Kodaman, M. (2004). Doğu Sanatı'nın Modern Avrupa Sanatı'na Etkisi. *Yüksek Lisans Tezi*. Edirne: Trakya Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü.

Doğan, R. K. (2013). Minimalist Yaşam Kültürü. *İçmimar*, 73-76.

Döl, A., & Avşar, P. (2013). Minimalizm Akımı Kapsamında Nesne Anlayışının Yeniden Değerlendirilmesi. *İdil*, 1-11.

Erdem, T. (2007). Mobilya Tarihine Genel Bakış ve Art Deco. *Yüksek Lisans Tezi*. İstanbul: İstanbul Kültür Üniversitesi Fen Bilimleri Enstitüsü.

Erdoğan, S. (2009). Hacim Tasarım Kriterlerinin İşlevsellik Bağlamında Araştırılması. *Yüksek Lisans Tezi*. İstanbul: Marmara Üniversitesi Güzel Sanatlar Fakültesi.

Erişim Adresi: <https://earth.google.com/>. Erişim Tarihi: 11 Şubat 2021

Erişim Adresi: <https://girayhan.com.tr/p/projeler/konut/yildiztepe.html>. Erişim Tarihi: 11 Şubat 2021

Erişim Adresi: https://yandex.com.tr/harita/org/dogan_yapi_studio/139349936580/panorama/?l=32.535660%2C37.867840&panorama%5Bdirection%5D=284.100000%2C10.000000&panorama%5Bfull%5D=true&panorama%5Bpoint%5D=32.535892%2C37.867794&panorama%5Bspan%5D=101.698202%2C60.000000&z. Erişim Tarihi: 1 Haziran 2021

Germaner, S. (1997). *1960 Sonrası Sanat*. İstanbul: Kabalcı Yayınları.

Gölgedar, C. (2011). Küçük Konut Mekânları Kapsamında Kısıtlı İç Mekân Tasarım İlkelerinin İncelenmesi. *Yüksek Lisans Tezi*. Ankara: Hacettepe Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü.

- Gür, Ş. (1999). Minimalizm Yeniden Ziyaret Mi Ediliyor. *Yapı*, 79-83.
- Irmak, C. H. (2002). Mimarlıkta Yalınlık ve Minimalist Tavır. *Yüksek Lisans Tezi*. İstanbul: İstanbul Teknik Üniversitesi Fen Bilimleri Enstitüsü.
- İzgi, U. (1999). *Mimarlıkta Süreç: Kavramlar – İlişkiler*. İstanbul: YEM Yayınları.
- Kahya, L. (2017). Modernizm Bağlamında Günümüz Türk İç Mekan Tasarımına Bir Yaklaşım. *Yüksek Lisans Tezi*. Ankara: Hacettepe Üniversitesi Güzel Sanatlar Enstitüsü.
- Karahan, Ç. İ. (2015). Sanatta Çağdaş Bir Dönüm Noktası: Minimal Sanat . *Sosyal Bilimler Araştırmaları Dergisi*, 19-27.
- Kazmaoğlu, A. (1997). Minimalizm; Sanat, Tasarım, Mimarlık. *Maison Française*, 104-105.
- Konukevleri*. Erişim Adresi: <https://www.karatay.edu.tr/Konukevleri/Galeri.html>. Erişim Tarihi: 4 Mart 2021
- Konya'nın hane halkı büyüklüğü azaldı*. Erişim Adresi: https://www.konhaber.com/haber-konya_nin_hanehalki_buyuklugu_azaldi-807684.html. Erişim Tarihi: 12 Temmuz 2021
- Kürelî, İ., & Uzun, O. (2007). Konutların Ana Yaşama Mekanının Büyüklüğünün Kullanıcıların İşlevsellik ve Esneklik Değerlendirmeleri Üzerine Etkileri. *Politeknik*, 433-439.
- Kürşat, Ş. (2006). Küçük Konutlarda İç Mekân Tasarım Yöntemleri ve Uygulama Örnekleri. *Yüksek Lisans Tezi*. İstanbul: Mimar Sinan Güzel Sanatlar Üniversitesi Fen Bilimleri Enstitüsü.
- Loos, A. (2017). Süsleme ve Eğitim. A. Loos içinde, *Mimarlık Üzerine* (A. Tümertekin, & N. Ülner, Çev.). İstanbul: Janus Yayıncılık.
- Malhan, K. (2003). Minimalizm. *Maison Française*, 161.
- Meydan - Larousse*. (1969). İstanbul: Meydan Yayınevi.
- Öcal, G. (2001). Konut İç Mekân ve Donatı Elemanlarında Esnek ve Değişebilir Tasarım Yaklaşımları. *Yüksek Lisans Tezi*. Ankara: Hacettepe Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü.

- Ökem, S. (1998). Minimal Konutlarda Mobilya Tasarımı Üzerine Bir İnceleme: Yatak Odası Örnekleme. *Yüksek Lisans Tezi*. İstanbul: İstanbul Teknik Üniversitesi Fen Bilimleri Enstitüsü.
- Öncel, D. (2010). Tasarım Bütünlüğü ve Malzeme İşlev İlişkisi. *Mimarlıkta Malzeme*, 18-28.
- Özçelik, Ö., & Kaprol, T. (2017). İç Mekan Örgütlenmesinde Esneklik ve Fonksiyonellik Kavramı Bağlamında Mekanın Değerlendirilmesi ve Düzenlenmesi. *İleri Teknoloji Bilimleri Dergisi*, 301-312.
- Özdoğru, P. (2004). *Minimalizm ve Sinema*. İstanbul: Es Yayınları.
- Özer, B. (1968). Bauhaus. *Mimarlık*, 15-24.
- Resim* *Biterken:Image.* Erişim Adresi: <https://resimbiterken.files.wordpress.com/2014/08/malevich-black-square.jpg>. Erişim Tarihi: 22 Aralık 2018
- Savaş, S. (2011). Kısıtlı Mekân-Mobilya Çözümlerinde Çağdaş Yaklaşımlar. *Yüksek Lisans Tezi*. İstanbul: Marmara Üniversitesi Güzel Sanatlar Enstitüsü.
- Seçer, F. (2006). Teknolojik Gelişmelerin Konut İç Mekan Tasarımına Etkisi ve Akıllı Evler. *Sanatta Yeterlik Tezi*. İstanbul: Mimar Sinan Güzel Sanatlar Üniversitesi Fen Bilimleri Enstitüsü.
- Tuncel, D. B. (2011). Bilgi/İletişim Çağında İç Mekân Estetiği. *Mimarlıkta Malzeme*, 57-62.
- Tümertekin, Han (2004). *B2 Evi*. Erişim Adresi: https://www.arkitektuel.com/wp-content/uploads/2017/02/10341_1.jpg. Erişim Tarihi: 22 Aralık 2018
- UNESCO World Heritage.* Erişim Adresi: <https://www.bauhaus-dessau.de/en/history/unesco-world-cultural-heritage.html>. Erişim Tarihi: 22 Ocak 2019
- Uzun, O. (2006). İşlevsellik ve Esneklik Kavramlarının Salon İç Mekanı ve Donatımı Boyutunda Analizi. *Yüksek Lisans Tezi*. Ankara: Gazi Üniversitesi Fen Bilimleri Enstitüsü.

- Yavuz, H. (2007). Pop Art Döneminin İncelenmesi ve Pop Art Döneminin Günümüz Mobilya Tasarımlarına Etkileri. *Yüksek Lisans Tezi*. İstanbul: Mimar Sinan Güzel Sanatlar Üniversitesi Fen Bilimleri Enstitüsü.
- Yazar, T., & Öztürk, H. (2016). Kültürlerarası Etkileşim ve İletişim Bağlamında Estetik Üretim Olarak Bauhaus Mobilya Tasarımlarının Günümüz Mobilya Tasarımlarına Yansıması. *JIIA*, s. 105-128.
- Yinelek, M. (2014). Minimalist Sanat Akımının Moda Tasarımcılarını Etkileme Durumu. *Yüksek Lisans Tezi*. Ankara: Gazi Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü.
- Zeren, B. (2011). İşlevsellik ve Esneklik Bağlamında Konut İç Mekân Tasarımında Mobilya Kullanımı. *Yüksek Lisans Tezi*. İstanbul: Maltepe Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü.
- Zevi, B. (1990). *Mimariyi Görmeyi Öğrenmek*. İstanbul: Birsen Yayınları.

ÖZGEÇMİŞ

KİŞİSEL BİLGİLER

Adı Soyadı : Emine CİVELEK

EĞİTİM DURUMU

Lisans Öğrenimi : 2017, KTO Karatay Ünv., GSTF, İç Mimarlık ve Çev. Tas.

Yüksek Lisans Öğrenimi : 2021, KTO Karatay Ünv., Lisansüstü Eğt. Ens., Mimarlık

Bildiği Yabancı Diller : İngilizce

İŞ DENEYİMİ

Stajlar : 2014 Kerimler Planlama Mimarlık
2015 Kenzel Office&Furniture
2016 KTO Karatay Üniversitesi – Öğrenci Asistan
2016 Fen İşleri Dairesi Özel Projeler Şube Müdürlüğü

Çalıştığı Kurumlar : 2018 Mimartzi Mimarlık Mühendislik – İç Mimar
2019 Zeynep Özen Mimarlık – İç Mimar
2020 Mustafa Mermer Mimarlık – İç Mimar
2021 Konya Büyükşehir Belediyesi – Eğitimci
2021 Erdeniz Yapı – İç Mimar

Tarih: 14 Haziran 2021

	<p style="text-align: center;">KONUTLARDA MİNİMALİST YAKLAŞIM; KONYA ÖRNEĞİ</p> <p style="text-align: center;">Emine CİVELEK</p> <p style="text-align: center;">2021</p>	<p style="text-align: center;"> KTO Karatay Üniversitesi Lisansüstü Eğitim Enstitüsü Mimarlık Anabilim Dalı</p> <p style="text-align: center;">KONUTLARDA MİNİMALİST YAKLAŞIM; KONYA ÖRNEĞİ</p> <p style="text-align: center;">Emine CİVELEK</p> <p style="text-align: center;">Yüksek Lisans Tezi</p> <p style="text-align: center;">KONYA Haziran, 2021</p>
--	---	--

KTO KARATAY ÜNİVERSİTESİ
Lisansüstü Eğitim Enstitüsü
Mimarlık Anabilim Dalı
Yüksek Lisans Programı

KONUTLARDA MİNİMALİST YAKLAŞIM; KONYA
ÖRNEĞİ
21743411
Emine CİVELEK
Danışman: Prof. Dr. Kerim ÇINAR
Referans Numarası: 10382432